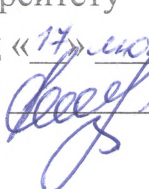

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра економіки, підприємництва та економічної безпеки

Затверджено Науково-методичною
радою Університету
протокол від «17» лютого 2022 р. № 3
Голова НМР С.А. Супруненко

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Економіка підприємства»

для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної форми навчання)

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 051 «Економіка»
ОПП «Економічна кібернетика»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 071 «Облік і
оподаткування»

ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика»,
ОПП «Податкове консультування»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 073 «Менеджмент»
ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»
ОПП «Менеджмент митної справи»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 076
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»
ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»

Статус дисципліни: обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства» складена на основі ОПП «Економічна кібернетика» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 051 «Економіка», затвердженої Вченою радою Університету «26» квітня 2021 р., протокол №5; ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування», затвердженої Вченою радою Університету «26» квітня 2021 р., протокол №5; ОПП «Податкове консультування» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування», затвердженої Вченою радою Університету «26» квітня 2021 р., протокол №5; ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 073 «Менеджмент», затвердженої Вченою радою Університету «26» квітня 2021 р., протокол №5; ОПП «Менеджмент митної справи» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 073 «Менеджмент», затвердженої Вченою радою Університету «26» квітня 2021 р., протокол №5; ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», затвердженої Вченою радою Університету «26» квітня 2021 р., протокол №5; ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», затвердженої Вченою радою Університету «26» квітня 2021 р., протокол №5.

Укладач:

І. В. Минчинська, к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки

Рецензенти:

Л. Л. Лазебник, д.е.н., професор, в.о. завідувача кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки

Я. О. Ізмайлов, д.е.н., професор, професор кафедри фіскального адміністрування

Гарант освітньої програми:

В. В. Лаговський, к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри кібернетики та прикладної математики

А. В. Лісовий, д.е.н., професор, в.о. завідувача кафедри аудиту, державного фінансового контролю та аналізу

Ю. В. Панура, к.е.н., доцент, доцент кафедри фіскального адміністрування

М. В. Гусятинський, к.тех.н., доцент, в.о. завідувача кафедри соціальної філософії та управління

Г. М. Калач, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки

Н.Л. Авраменко, к.тех.н., доцент, доцент кафедри митної справи та товарознавства

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто і схвалено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки, протокол від «26» 01 2022 р. № 8.

В.о. завідувача кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки

Л. Л. Лазебник, д.е.н., професор

Розглянуто і схвалено на засіданні Вченої ради ННІ економічної безпеки та митної справи, протокол від «14» 02 2022 р. № 2.

308 Голова Вченої ради ННІ економічної безпеки та митної справи

В.В. Мартинченко

В. Р. Біла, д.ю.н., професор

Завідувач сектору науково-методичного забезпечення освітнього процесу

С. В. Меднікова

Регістраційний номер № _____

**ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки

Протокол від _____ 20__ р. №__.

Укладач: І. В. Минчинська, к.е.н., доцент кафедри економіки,
підприємництва та економічної безпеки

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми
навчальної дисципліни
«Економіка підприємства»
(протягом 5 років після затвердження або до затвердження
освітньої програми)

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу програму обов'язкової навчальної дисципліни
«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної та заочної форми навчання
(укладач – І.В. Минчинська, 51 с. комп'ютерного набору)

Рецензована робоча програма з навчальної дисципліни «Економіка підприємства» розроблена виходячи з принципів реформування вищої освіти в Україні, де на перший план виходять компетенції фахівця, які пов'язані з його здатністю економічно мислити й системно опанувати сучасні технологічні, управлінські та інформаційні інновації для виконання завдань економічного діагностування результатів діяльності підприємств, оцінки альтернатив ресурсного забезпечення стратегічного розвитку та руху капіталу, обґрунтування рішень щодо підвищення конкурентоспроможності та ефективності функціонування підприємств.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства» складена на основі ОПП «Економічна кібернетика» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 051 «Економіка»; ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування»; ОПП «Податкове консультування» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування»; ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 073 «Менеджмент»; ОПП «Менеджмент митної справи» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 073 «Менеджмент»; ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»; ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Робоча програма містить мету та завдання вивчення курсу; предмет та об'єкт вивчення; форми та методи навчання; перелік компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни та програмні результати навчання; міжпредметні зв'язки. В робочій програмі наведено структуру навчальної дисципліни з розподілом годин для денної та заочної форми навчання; визначено перелік тем, що передбачені для вивчення; загальний розподіл балів за формами контролю знань; критерії оцінювання виконання завдань семінарських та практичних занять, самостійної роботи, контрольних робіт; визначено мету, зміст та перелік тем для виконання індивідуально-консультаційної роботи студента; наведено перелік питань для поточного та семестрового контролю знань студентів; рекомендовану літературу.

Цінність наданої для рецензування робочої програми навчальної дисципліни «Економіка підприємства» полягає в детальному описі питань, які передбачено розглядом на лекційних, семінарських та практичних заняттях, а також під час виконання індивідуально-консультаційної та самостійної роботи.

Запропонована для рецензування робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства» в цілому відповідає всім навчально-методичним вимогам і заслуговує на схвалення з подальшим впровадженням в навчальний процес.

Рецензент:

Л.Л. Лазебник, професор, д.е.н, в. о. завідувача
кафедри економіки, підприємництва та економічної
безпеки

РЕЦЕНЗІЯ
на робочу програму обов'язкової навчальної дисципліни
«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної форми навчання)

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 051 «Економіка»,
ОПП «Економічна кібернетика»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 071 «Облік і оподаткування», **ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика», ОПП «Податкове консультування»**

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 073 «Менеджмент»,
ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу», ОПП «Менеджмент митної справи»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», **ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності», ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»**

Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» є базовою загальноекономічною дисципліною для більшості економічних спеціальностей. Вона охоплює сукупність теоретичних, методичних і прикладних питань з економіки, організації, ефективного функціонування та управління головної структурної ланки суспільного виробництва – підприємства. Тому у рецензованій робочій програмі викладено комплексний підхід до вивчення зазначених питань, що ґрунтується на застосуванні досягнень сучасної вітчизняної економічної науки.

Рецензована робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства» відповідає за змістом та структурою Порядку оформлення та видання навчально-методичної документації, що регламентує освітній процес в Державному податковому університеті. Передмова містить чітко мету та завдання, предмет та об'єкт вивчення навчальної дисципліни, методи та форми навчання, форми організації поточного та підсумкового контролю, де, зокрема, зазначається про використання дистанційних технологій в освітньому процесі (змішане навчання) за допомогою системи управління навчанням Moodle. Наведено опис та структуру навчальної дисципліни в залежності форми навчання. Зміст навчальної дисципліни з кожної теми містить план питань лекційного заняття, питань для самостійного вивчення та програмних питань, які виносяться на семінарське заняття, крім того наведено перелік питань для самоконтролю та завдань індивідуально-консультаційної роботи. Наведено форми та методи оцінювання та розподіл балів для студентів денної та заочної форми навчання. Рекомендована література містить перелік законодавчих та інших нормативно-правових актів, навчальних посібників та іншої спеціальної літератури вітчизняних авторів та зарубіжних авторів.

Загалом, робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства» відповідає навчально-методичним вимогам і заслуговує на схвалення з подальшим впровадженням в навчальний процес.

Рецензент:

Я.О. Ізмайлов, д.е.н., професор, професор
кафедри фіскального адміністрування

ЗМІСТ

	стор.
1. Передмова	3
2. Опис навчальної дисципліни	5
2.1. Перелік компетентностей	6
2.2. Результати навчання	8
2.3. Пререквізити та постреквізити вивчення дисципліни	11
2.4. Структура навчальної дисципліни	12
3. Зміст навчальної дисципліни за змістовими модулями	16
4. Критерії оцінювання	31
5. Засоби оцінювання	43
6. Перелік питань для поточного та підсумкового контролю знань	44
7. Рекомендована література	48

1. ПЕРЕДМОВА

В умовах ринкової економіки підприємство виступає головною ланкою всієї економічної системи, оскільки саме на ньому створюється необхідна суспільству продукція, використовуються різноманітні ресурси, застосовуються прогресивні техніка і технологія, створюються робочі місця та сплачуються податки. На підприємствах здійснюється маркетинг і менеджмент, проводиться велика робота по зниженню витрат на виробництво, підвищенню прибутковості і рентабельності.

Сучасний стан економіки України та виклики, які стоять перед суб'єктами господарювання вимагають відповідної модернізації підготовки фахівців економічного спрямування, які повинні мати глибокі теоретичні знання та практичні навички дослідження потреб споживачів, організації виробництва, розрахунків показників фінансово-економічної та виробничо-господарської діяльності.

Економіка підприємства як навчальна дисципліна базується на пізнанні і свідомому використанні об'єктивних законів і закономірностей функціонування та розвитку суспільного виробництва у конкретних ринкових умовах.

Метою навчальної дисципліни «Економіка підприємства» як загальнообов'язкової дисципліни для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є вивчення, узагальнення та систематизація ключових понять прикладної економіки, визначення особливостей організації та ефективного функціонування підприємств, систематизація теоретичних і практичних знань з питань ефективного управління їх діяльністю.

Завданням навчальної дисципліни є:

- з'ясування логіки функціонування господарського механізму в питаннях управління підприємствами в умовах ринкової економіки;
- освоєння методики обчислення основних показників, які характеризують діяльність підприємства та обґрунтування напрямків його розвитку;
- оволодіння сучасними науковими методами прогнозування, перспективного і поточного планування діяльності підприємств;
- оволодіння практичними навичками організації економічної роботи на підприємстві.

Предметом вивчення загальнообов'язкової навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є закономірності функціонування та розвитку підприємств у ринкових умовах господарювання.

Об'єктом вивчення загальнообов'язкової навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є економічні процеси, що відбуваються на вітчизняних підприємствах.

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти **повинні знати і вміти:**

- сутність і характеристику різних видів підприємств і їх об'єднань;
- функції і методи управління підприємством;
- виробничий потенціал підприємства, резерви підвищення ефективності його використання;
- особливості організації і планування діяльності підприємств;
- методику обчислення основних показників планів;
- можливості оптимізації господарських рішень та вибору альтернатив;
- розрахувати основні планові показники діяльності підприємств;
- обґрунтувати вибір варіантів господарських рішень.

Статус дисципліни – обов'язкова.

Мова навчання – українська.

Методи навчання: словесний, наочний, практичний методи; методи організації пізнавальної діяльності (частково-пошуковий, дослідницький); методи стимулювання та мотивації навчання (пізнавальні та навчальні дискусії, імітаційні методи); методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, тестування тощо).

Форми навчання: денна, заочна.

У навчальному процесі використовуються такі **форми організації занять:** лекційні заняття; семінарські заняття; практичні заняття; індивідуально-консультаційна та самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Лекційні заняття, як основний вид навчальних занять, призначені для викладення теоретичного матеріалу. Тематика лекцій визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Семінарські заняття проводяться, в основному, шляхом всебічного обговорення питань теми без попереднього призначення доповідачів. Завдання семінарських занять є закріплення і поглиблення знань, отриманих студентами при вивченні лекційного матеріалу, а також організація систематичної роботи студентів із спеціальною літературою.

Практичні заняття поєднують контроль засвоєння студентами теоретичних питань з виконанням конкретних практичних завдань. Практичні завдання передбачають розв'язування задач. Задачі розв'язують в поза аудиторний час, а розбір методики та наслідків рішень - в аудиторії на практичних заняттях при поясненні питань, до яких відноситься та чи інша задача.

Індивідуально-консультаційна робота студентів (під керівництвом викладача) виконується у вигляді написання анотацій на наукові статті за визначеною тематикою для поглибленого опрацювання студентами окремих питань з тем курсу.

Самостійна робота може виконуватися у вигляді опрацювання окремих питань, написання доповідей, складання кросвордів тощо.

Організація поточного та підсумкового контролю знань.

Необхідною складовою процесу вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є контроль знань студентів. Контроль дає можливість вимірювати й оцінювати здобуті студентами у процесі навчання знання, уміння та навички, тому відіграє важливу роль у забезпеченні належного рівня підготовки фахівців.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» застосовується поточний і підсумковий контроль знань студентів.

У процесі поточного контролю перевіряються запам'ятовування та розуміння програмного матеріалу, набуття вміння і навичок конкретних розрахунків та обґрунтувань, опрацювання, публічного та письмового викладу (презентації) певних питань дисципліни.

Поточний контроль здійснюється у наступних формах:

- усні та письмові (в т. ч. тестування) опитування на семінарських та практичних заняттях, оцінювання правильності розв'язку студентами завдань практичного характеру;
- виконання студентами самостійної роботи
- проміжний контроль у вигляді виконання контрольних робіт;
- виконання індивідуально-консультаційної роботи.

Підсумковий контроль знань з навчальної дисципліни здійснюється у вигляді екзамену, що проводиться у письмовій формі.

Передбачено використання дистанційних технологій в освітньому процесі (змішане навчання), а саме оцінювання рівня засвоєння матеріалу на основі тестування з допомогою системи управління навчанням Moodle.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка підприємства»

для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 051 «Економіка»,

ОПП «Економічна кібернетика»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,

ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,

ОПП «Податкове консультування»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 073 «Менеджмент»,

ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 073 «Менеджмент»,

ОПП «Менеджмент митної справи»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»

(денної та заочної форми навчання)

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова дисципліна	
		Рік підготовки:	
		1-ий	1-ий
		Семестр:	
Модулів - 3	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки» 07 «Управління та адміністрування»	Лекції:	
		38 год.	6 год.
		Семінарські заняття:	
		18 год.	4 год.
Змістових модулів - 3	Спеціальність: 051 «Економіка»; 071 «Облік і оподаткування»; 073 «Менеджмент»; 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Практичні заняття:	
		18 год.	-
		Лабораторні заняття:	
Загальна кількість годин – 150 годин	ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»; ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика»; ОПП «Податкове консультування»; ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»; ОПП «Менеджмент митної справи»; ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»; ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»	Самостійна робота:	
		73 год.	138 год.
		Індивідуально-консультаційна робота:	
		3 год.	2 год.
		Вид контролю – екзамен	

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

ОПП «Економічна кібернетика», спеціальність 051 «Економіка».

Спеціальні компетентності (СК):

СК.01. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК.08. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.

СК.13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика», спеціальність 071 «Облік і оподаткування».

Інтегральна компетентність (ІК).

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК.08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК.13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні компетентності (СК):

СК.02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК.03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.

СК.05. Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.

ОПП «Податкове консультування», спеціальність 071 «Облік і оподаткування».

Інтегральна компетентність (ІК).

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК.02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК.04. Здатність працювати автономно.

ЗК.11. Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій.

Спеціальні компетентності (СК):

СК.02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК.05. Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.

Фахові компетентності (ФК):

ФК.01. Здатність впроваджувати заходи з удосконалення системи документообігу та контролю за проходженням документів, застосуванням технічних засобів податкової та фінансової роботи з необхідними розрахунками економічного ефекту їх впровадження; орієнтуватись в усіх напрямках діяльності, пов'язаної з роботою Державної фіскальної служби України, виконувати

роботу для забезпечення виконання Державною фіскальною службою України всіх зобов'язань перед державою, юридичними та фізичними особами;

ФК.02. Здатність забезпечувати виконання підприємствами та організаціями податкових зобов'язань щодо правильності розрахунків повноти та своєчасності сплати податків і платежів;

ФК.03. Здатність робити глибокий всебічний комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності платників податків;

ФК.04. Здатність передбачати перспективи розвитку галузей національної економіки, окремих

підприємств в умовах ринкових відносин;

ФК.05. Здатність розв'язувати економічні задачі на різних рівнях управління товарним обігом продукції виробничо-технічного призначення;

ФК.07. Здатність формувати та перевіряти грошові і товарні потоки суб'єктів господарювання, а також фондів накопичення та споживання;

ФК.08. Здатність розглядати скарги підприємств, організацій, з питань податкової справи та дій службових осіб;

ФК.09. Здатність надавати консультації щодо застосування законодавчих і нормативно-правових документів з питань податкового контролю та аудиту.

ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу», спеціальність 073 «Менеджмент».

Інтегральна компетентність (ІК).

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у готельно-ресторанному бізнесі, в процесі навчання та професійної практичної підготовки у закладах готельно-ресторанного профілю, що передбачає застосування певних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов..

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК.03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК.04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності (СК):

СК.01. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК.02. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК.03. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК.12. Здатність аналізувати і структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ОПП «Менеджмент митної справи», спеціальність 073 «Менеджмент».

Інтегральна компетентність (ІК).

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту митної справи або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК.03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК.04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК.05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК.09. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності (СК):

СК.02. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК.03. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК.04. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК.05. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту,

СК.06. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК.07. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК.10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК.11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК.12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності», спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Інтегральна компетентність (ІК).

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК.01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК.02. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК.05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК.08. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК.10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

Спеціальні компетентності (СК):

СК.01. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК.02. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК.03. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК.09. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК.10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі», спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Інтегральна компетентність (ІК).

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, а саме у сфері товарознавчої та інших експертиз для запобігання порушенню митних правил, контрабанди при оформленні імпорту та експорту продукції різного походження, забезпечення своєчасного внесення в бюджет митних платежів, удосконалення митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Спеціальні компетентності (СК):

СК.02. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

2.2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ОПП «Економічна кібернетика», спеціальність 051 «Економіка».

ПРН.02. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН.03. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН.04. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН.06. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика», спеціальність 071 «Облік і оподаткування».

ПРН.01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПРН.03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПРН.08. Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації.

ПРН.09. Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств.

ПРН.11. Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності.

ПРН.15. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.

ОПП «Податкове консультування», спеціальність 071 «Облік і оподаткування».

ПРН.01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПРН.04. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

ПРН.08. Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації.

ПРН.09. Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств.

ПРН.11. Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності.

ПРН.12. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування.

ПРН.13. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування.

ПРН.14. Вміти застосовувати економіко-математичні методи в обраній професії.

ПРН.17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

ПРН.20. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом.

ПРН.21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПРН.22. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН.23. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу», спеціальність 073 «Менеджмент».

ПРН.05. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ОПП «Менеджмент митної справи», спеціальність 073 «Менеджмент».

ПРН.01. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН.04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН.05. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН.06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН.07. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН.08. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН.09. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН.11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН.12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН.16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності», спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

ПРН.01. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН.04. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН.08. Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН.09. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

ПРН.10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

ПРН.12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ПРН.13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН.16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

ПРН.17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

ПРН.20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі», спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

ПРН.06. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН.20. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

2.3. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

Пререквізити вивчення дисципліни (для всіх ОПП): Економічна теорія (політична економія, історія економіки, економічна думка); Мікроекономіка.

Постреквізити вивчення дисципліни. ОПП «Економічна кібернетика», спеціальність 051 «Економіка»: Бухгалтерський облік, Маркетинг, Менеджмент, Гроші і кредит, Логістика, Економіка праці, Капітал підприємства: формування та використання, Економічна кібернетика, Інформаційні технології віртуальних підприємств.

Постреквізити вивчення дисципліни. ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика», 071 «Облік і оподаткування»: Економетрика, Бухгалтерський облік, Менеджмент, Аудит, Ціноутворення, Звітність підприємства, Податковий контроль і аудит, Аналіз господарської діяльності, Управлінський облік.

Постреквізити вивчення дисципліни. ОПП «Податкове консультування», 071 «Облік і оподаткування»: Економетрика, Бухгалтерський облік, Аудит, Менеджмент, Ціноутворення, Податкова політика суб'єктів господарювання, Звітність підприємства, Аналіз господарської діяльності, Управлінський облік.

Постреквізити вивчення дисципліни. ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу», 073 «Менеджмент»: Основи готельно-ресторанного бізнесу, Менеджмент, Організація готельно-ресторанного бізнесу, Управління якістю, Креативний менеджмент, Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу, Управління інноваціями, Управління персоналом

Постреквізити вивчення дисципліни. ОПП «Менеджмент митної справи», 073 «Менеджмент»: Маркетинг, Функціональний менеджмент, Бухгалтерський облік, Адміністративний менеджмент, Прийняття управлінських рішень, Аудит, Управління інноваціями, Стратегічне управління, Управління персоналом, Управління якістю, Інвестування.

Постреквізити вивчення дисципліни. ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»: Економетрика, Підприємницька діяльність, Бухгалтерський облік, Менеджмент, Бізнес-консалтинг, Логістика, Маркетинг Економіка та організація торгівлі.

Постреквізити вивчення дисципліни. ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»: Менеджмент, Логістика, Підприємницька діяльність, Бухгалтерський облік, Маркетинг Економіка та організація торгівлі.

2.4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка підприємства»

для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 051 «Економіка»,

ОПП «Економічна кібернетика»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,

ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,

ОПП «Податкове консультування»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 073 «Менеджмент»,

ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 073 «Менеджмент»,

ОПП «Менеджмент митної справи»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 076 «Підприємництво,

торгівля та біржова діяльність», ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»

(денна форма навчання)

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин					
		Всього	Лекційні заняття	Семінарські заняття	Практичні заняття	Інд.-конс. робота	Самостійна робота
Модуль 1 = 1 заліковий кредит (30 годин)							
ЗМ 1. ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ. СТРУКТУРА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ							
	Вступ	1	1	-	-	-	-
Т.1	Загальна характеристика підприємства	15	3	2	-	-	10
Т.2	Управління і структура підприємства	13	4	1	-	1	7
	<i>Форма поточного контролю – модульна контрольна робота №1</i>	1	-	1	-	-	-
	Всього за змістовим модулем 1	30	8	4	-	1	17
Модуль 2 = 2,5 залікових кредити (75 години)							
ЗМ 2. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА							
Т.3	Основний та оборотний капітал підприємства	19	4	2	4	-	9
Т.4	Персонал підприємства і продуктивність праці	14	4	2	2	-	6
Т.5	Оплата праці на підприємстві	15	4	2	2	-	7
Т.6	Нематеріальні ресурси та активи підприємства	14	4	1	-	-	9
Т.7	Інвестиційні ресурси підприємства	12	2	-	2	1	7
	<i>Форма поточного контролю – модульна контрольна робота №2</i>	1	-	1	-	-	-
	Всього за змістовим модулем 2	75	18	8	10	1	38
Модуль 3 = 1,5 залікових кредити (45 години)							
ЗМ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА. ВИТРАТИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА							

Т.8	Виробництво, якість та конкурентоспроможність продукції підприємства	14	4	2	2	-	6
Т.9	Витрати і ціни на продукцію підприємства	17	4	2	4	-	7
Т.10	Ефективність діяльності та фінансово-економічні результати підприємства	13	4	1	2	1	5
<i>Форма поточного контролю – модульна контрольна робота №3</i>		1	-	1	-	-	-
Всього за змістовим модулем 3		45	12	6	8	1	18
<i>Форма підсумкового контролю – екзамен</i>							
ВСЬОГО З КУРСУ		150	38	18	18	3	73

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка підприємства»

для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 051 «Економіка»,

ОПП «Економічна кібернетика»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,

ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,

ОПП «Податкове консультування»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 073 «Менеджмент»,

ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 073 «Менеджмент»,

ОПП «Менеджмент митної справи»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 076 «Підприємництво,

торгівля та біржова діяльність», ОПП «Економіка та організація підприємницької

діяльності»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 076 «Підприємництво,

торгівля та біржова діяльність», ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»

(заочна форма навчання)

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин					
		Всього	Лекційні заняття	Семінарські заняття	Практичні заняття	Інд.-конс. робота	Самостійна робота
<i>Модуль 1 = 1 заліковий кредит (30 годин)</i>							
ЗМ 1. ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ. СТРУКТУРА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ							
	Вступ	1	1	-	-	-	-
Т.1	Загальна характеристика підприємства	16	1	-	-	-	15
Т.2	Управління і структура підприємства	13	-	-	-	-	13
Всього за змістовим модулем 1		30	2	-	-	-	28
<i>Модуль 2 = 2,5 залікових кредити (75 години)</i>							
ЗМ 2. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА							
Т.3	Основний та оборотний капітал підприємства	19	1	1	-	-	17
Т.4	Персонал підприємства і продуктивність праці	14	1	1	-	-	12
Т.5	Оплата праці на підприємстві	15	-	-	-	-	15
Т.6	Нематеріальні ресурси та активи підприємства	14	-	-	-	-	14
Т.7	Інвестиційні ресурси підприємства	13	-	-	-	1	12
Всього за змістовим модулем 2		75	2	2	-	1	70
<i>Модуль 3 = 1,5 залікових кредити (45 години)</i>							
ЗМ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА. ВИТРАТИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА							

Т.8	Виробництво, якість та конкурентоспроможність продукції підприємства	14	1	-	-	-	12
Т.9	Витрати і ціни на продукцію підприємства	17	1	1	-	-	16
Т.10	Ефективність діяльності та фінансово-економічні результати підприємства	13	-	-	-	1	12
<i>Форма поточного контролю – контрольна робота</i>		1	-	1	-	-	-
Всього за змістовим модулем 3		45	2	2	-	1	40
<i>Форма підсумкового контролю – екзамен</i>							
ВСЬОГО З КУРСУ		150	6	4	-	2	138

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ

Змістовий модуль 1. ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ. СТРУКТУРА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

ВСТУП

Актуальність викладання дисципліни в сучасних умовах. Предмет та об'єкт дослідження. Мета та завдання навчальної дисципліни. Знання та вміння, яких набувають студенти в результаті вивчення дисципліни. Структура навчальної дисципліни. Форми та засоби контролю знань.

Тема 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

План лекційного заняття:

1. Поняття, ознаки, мета та основні напрями діяльності підприємства.
2. Види підприємств: класифікація за різними ознаками.
3. Об'єднання підприємств: поняття, принципи, види.
4. Господарські товариства.

План семінарського заняття:

1. Охарактеризувати місце та значення підприємства для функціонування економічної системи суспільства.
2. Навести поняття та ознаки підприємства.
3. Охарактеризувати основні напрями діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання.
4. Охарактеризувати тенденції розвитку підприємств різних форм власності в Україні.
5. Навести правові основи діяльності підприємств за умов ринкової економіки.
6. Навести перелік юридичних документів, які регулюють діяльність підприємств та здійснення підприємницької діяльності в Україні. Охарактеризувати їх зміст.
7. Охарактеризувати зміст та призначення статуту та колективного договору підприємства.
8. Навести етапи життєвого циклу підприємства та охарактеризувати їх.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Нормативно-правові основи створення та функціонування підприємств та їх об'єднань.
2. Етапи життєвого циклу підприємства та їх характеристика.
3. Статут підприємства, колективний договір.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Навести сутність підприємства як суб'єкта господарювання.
2. В чому полягає мета функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.
3. Навести характерні ознаки підприємства.
4. Які Ви знаєте напрямки діяльності підприємств? Охарактеризуйте кожний з них.
5. За якими класифікаційними ознаками поділяють підприємства.
6. Назвати та охарактеризувати види підприємств в залежності від мети та характеру діяльності.
7. Назвати та охарактеризувати види підприємств за розміром.
8. Назвати та охарактеризувати види підприємств за технологічною та територіальною цілісністю.
9. Назвати та охарактеризувати види підприємств відповідно до правового статусу та форми господарювання.
10. Назвати та охарактеризувати види підприємств залежно від національної належності капіталу.
11. Назвати та охарактеризувати види підприємств за формою власності майна.
12. Назвати та охарактеризувати види підприємств залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного фонду.

13. Назвати та охарактеризувати види підприємств за галузевою належністю.
14. Які Ви знаєте види господарських товариств.
15. Охарактеризувати такий вид господарського товариства, як товариство з обмеженою відповідальністю
16. Охарактеризувати такий вид господарського товариства, як товариством з додатковою відповідальністю.
17. Охарактеризувати такий вид господарського товариства, як повне товариство.
18. Охарактеризувати такий вид господарського товариства, як командитне товариство.
19. Охарактеризувати такий вид господарського товариства, як акціонерне товариство.
20. Охарактеризуйте поняття та види об'єднань підприємств.
21. Якими нормативно-правовими документами регулюється діяльність підприємств в різних сферах.
22. Якими нормативно-правовими документами регулюється функціонування підприємств.
23. Охарактеризувати порядок реєстрації та ліквідації підприємств.
24. В чому полягає сутність концепції життєвого циклу підприємства (ЖЦП).
Охарактеризуйте особливості різних етапів життєвого циклу підприємства (ЖЦП).
25. В чому полягає зміст та призначення статуту та колективного договору підприємства.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1, 10, 11, 12, 13, 14].

Допоміжні: [4, 6, 9, 10].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 5, 6, 7].

Міжнародні видання: [5, 6, 7, 8].

Тема 2. УПРАВЛІННЯ І СТРУКТУРА ПІДПРИЄМСТВА

План лекційного заняття:

1. Поняття та принципи управління підприємством.
2. Функції та методи управління підприємством.
3. Загальна структура підприємства (виробнича і організаційна структура підприємства).
4. Поняття та види інфраструктури підприємства.

План семінарського заняття:

1. Охарактеризувати сутність процесу управління підприємством. Охарактеризувати процес (навести етапи) здійснення управлінської праці. Охарактеризувати об'єкт, суб'єкт та предмет управлінської праці.
2. Охарактеризувати функції управління підприємством.
3. Охарактеризувати методи управління діяльністю підприємства. Визначити пріоритетність використання тих чи інших методів управління в сучасних умовах господарювання в Україні.
4. Дати визначення таким поняттям, як виробнича та загальна структури управління підприємством. Навести порівняльну характеристику видів виробничої структури управління підприємством.
5. Навести поняття організаційної структури управління підприємством. Охарактеризувати типи організаційних структур управління підприємством. Навести переваги та недоліки різних типів організаційних структур управління підприємством.
6. Навести поняття, види та призначення інфраструктури підприємства. Охарактеризувати проблеми розвитку і функціонування інфраструктури підприємства в сучасних умовах господарювання.
7. Охарактеризувати соціальну діяльність підприємства. Навести призначення соціальної інфраструктури підприємства. Навести проблеми та перспективи розвитку соціальної діяльності підприємств в Україні.
8. Охарактеризувати сутність та призначення капітального будівництва на підприємстві. Охарактеризувати підрядний та господарський способи ведення будівельно-монтажних робіт.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Поняття організаційної структури управління підприємства. Типи організаційних структур управління підприємством.
2. Принципи формування ефективної виробничої структури підприємства.
3. Система технічного обслуговування підприємства: завдання, структура та організація.

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Соціально-економічна роль та значення підприємництва в структурі ринкової економіки.
2. Мале підприємництво в Україні: стан та проблеми розвитку.
3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств в сучасних умовах господарювання.
4. Державно-приватне партнерство: сутність та значення.
5. Оптимізація бізнес-процесів підприємства.
6. Контролінг в системі управління підприємством.
7. Напрями формування та використання ресурсного потенціалу підприємства.
8. Планування як основна складова процесу управління підприємством.
9. Фінансове планування на підприємствах в сучасних ринкових умовах.
10. Стратегічне управління підприємством в умовах конкурентного середовища.
11. Стратегічний аналіз в системі управління розвитком підприємства.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Як Ви розумієте поняттям «управління» та «управління підприємством».
2. Які загальні принципи управління підприємством Вам відомі?
3. Які специфічні принципи управління підприємством Вам відомі?
4. Охарактеризувати єдність та взаємодію принципів управління підприємством.
5. В чому полягає особливість управлінської праці та її відмінність від інших видів праці?
6. Навести характеристику функцій управління підприємством. Яка з функцій управління підприємством, на Вашу думку, є більш важливою порівняно з іншими?
7. Охарактеризувати методи управління підприємством.
8. Навести стилі управління підприємством в сучасних умовах.
9. Навести поняття загальної структури підприємства.
10. Охарактеризувати сутність виробничої структура підприємства.
11. Навести принципи формування ефективної виробничої структури підприємства.
12. Охарактеризувати основні типи виробничих структур підприємства.
13. Навести переваги та недоліки різних типів виробничих структур підприємства.
14. Навести поняття організаційної структури підприємства.
15. Назвати типи організаційних структур управління підприємством.
16. Навести детальну характеристику такого типу організаційної структури управління, як лінійна структура.
17. Навести детальну характеристику такого типу організаційної структури управління, як функціональна структура.
18. Навести детальну характеристику такого типу організаційної структури управління, як лінійно-функціональна структура.
19. Навести детальну характеристику такого типу організаційної структури управління, як дивізійна структура.
20. Навести детальну характеристику такого типу організаційної структури управління, як матрична структура.
21. Назвати переваги та недоліки різних типів організаційних структур управління підприємством.
22. Навести поняття інфраструктури підприємства. В чому полягає важливість інфраструктури для здійснення діяльності підприємством?
23. Які види інфраструктури Ви знаєте. Охарактеризуйте кожний з них.
24. Охарактеризувати функції виробничої інфраструктура підприємства.
25. Навести склад та характеристику підрозділів системи технічного обслуговування підприємства (ремонтне, інструментальне, енергетичне, транспортне та складське господарства).

26. В чому полягає призначення соціальної інфраструктури підприємства.
27. Охарактеризувати капітальне будівництво. Які способи ведення будівельно-монтажних робіт Ви знаєте?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [10, 11, 12, 13, 14].

Допоміжні: [4, 6, 9, 10].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 5, 6, 7].

Міжнародні видання: [5, 6, 7, 8].

Змістовний модуль 2. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 3. ОСНОВНИЙ ТА ОБОРОТНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА

План лекційного заняття:

1. Сутність, класифікація та структура основного капіталу підприємства.
2. Оцінка основного капіталу підприємства.
3. Спрацювання основних засобів та форми його усунення. Амортизація основних засобів.
4. Ефективність відтворення та використання основного капіталу підприємства.
5. Формування та використання виробничої потужності підприємства
6. Склад та структура оборотного капіталу підприємства.
7. Показники оборотності оборотного капіталу.

План семінарського заняття:

1. Дати загальну характеристику капіталу підприємства. Розкрити сутність основних та оборотних засобів підприємства.
2. Охарактеризувати структуру основних засобів підприємства.
3. Навести види вартісної оцінки основних виробничих засобів підприємства та охарактеризувати кожен з них (з наведенням формул та поясненням показників).
4. Охарактеризувати фізичне спрацювання та техніко-економічне старіння основних засобів. Навести форми усунення фізичного спрацювання та техніко-економічного старіння основних засобів.
5. Охарактеризувати поняття амортизації. Навести перелік витрат підприємства, що підлягають амортизації.
6. Навести групи показників, за якими здійснюється оцінка ефективності використання основних виробничих засобів.
7. Охарактеризувати показники, що характеризують технічний стан, технічне оснащення та ефективність використання основних засобів. Навести методику їх розрахунку.
8. Дати визначення поняттю «виробнича потужність підприємства». Охарактеризувати види виробничої потужності
9. Дати загальну характеристику оборотних засобів підприємства. Охарактеризувати елементний склад та структуру оборотних засобів.
10. Розкрити сутність та значення кругообігу оборотних засобів.

План практичного заняття:

Практична робота №1 «Визначення різних видів вартості основних засобів підприємства та розрахунок норм та річної суми амортизаційних відрахувань різними методами».

Мета: оволодіти методикою розрахунку різних видів вартості основних засобів підприємства, а також норм та квартальних (річних) сум амортизаційних відрахувань різними методами.

Практична робота №2 «Визначення основних показників технічного рівня та показників виробничої потужності підприємства».

Мета: оволодіти методикою розрахунку основних показників технічного рівня та виробничої потужності підприємства.

Практична робота №3 «Визначення показників ефективності використання основних та оборотних засобів підприємства».

Мета: оволодіти методикою розрахунку різних показників ефективності використання основних та оборотних засобів підприємства.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Напрями поліпшення використання основних виробничих засобів.
3. Значення та шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів.

Перелік питань для самоконтролю:

1. В чому полягає важливість капіталу як економічного ресурсу підприємства.
2. Навести поняття капіталу. Охарактеризуйте капітал підприємства як фактор виробництва.
3. Які види капіталу підприємства Вам відомі?
4. Охарактеризувати сутність та навести класифікацію основного капіталу підприємства.
5. Навести структуру основного капіталу підприємства
6. Охарактеризувати поняття основних засобів.
7. Навести склад та структуру основних засобів підприємства.
8. Назвати загальні та відмінні ознаки основних виробничих та основних невикористаних засобів.
9. Навести класифікацію основних виробничих засобів та їх структура (виробничо-технологічна, видова, вікова та галузева).
10. Які тенденції в динаміці структури основних засобів відбуваються в сучасних умовах?
11. Які види вартісної оцінки основних засобів ви знаєте?
12. Навести методику визначення первісної вартості основних засобів.
13. Навести методику визначення відновної вартості основних засобів.
14. Навести методику визначення повної вартості основних засобів.
15. Навести методику визначення залишкової вартості основних засобів.
16. Навести методику визначення ліквідаційної вартості основних засобів.
17. В чому полягає сутність спрацювання основних засобів та форми його усунення Ви знаєте?
18. Охарактеризувати поняття фізичного (матеріального) та економічного спрацювання основних виробничих засобів.
19. Які види фізичного спрацювання і техніко-економічного старіння засобів праці Ви можете навести? Охарактеризувати форми їх усунення.
20. Охарактеризувати поняття амортизації основних засобів.
21. Навести методи нарахування амортизації основних засобів за вітчизняним законодавством.
22. Охарактеризувати систему загальних та часткових показників ефективності використання основних засобів.
23. Які напрями поліпшення використання основних виробничих засобів Ви можете навести?
24. В чому полягає важливість підвищення ефективності використання оборотних коштів.
25. Які шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів Ви знаєте?
26. Охарактеризувати виробничу потужність підприємства та навести її види.
27. Навести методи розрахунку виробничої потужності підприємства.
28. Які Ви знаєте показники ефективності використання виробничої потужності.
29. Навести елементний склад оборотного капіталу підприємства.
30. Як здійснюється нормування оборотного капіталу підприємства.
31. Навести методи розрахунку нормативів оборотного капіталу у виробничих запасах; у незавершеному виробництві та в інших нормованих елементах.
32. В чому полягає сутність кругообігу оборотного капіталу підприємства. Навести поняття обороту капіталу.

33. Навести методику визначення показників оборотності оборотного капіталу.
34. Навести методику визначення показників ефективності використання оборотного капіталу підприємства.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1, 2, 3, 4, 7, 10, 11, 12, 13, 14].

Допоміжні: [4, 6, 9].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [5, 6, 7].

Міжнародні видання: [1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9].

Тема 4. ПЕРСОНАЛ ПІДПРИЄМСТВА І ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ

План лекційного заняття:

1. Персонал підприємства, його класифікація і структура.
2. Продуктивність праці та чинники її підвищення.

План семінарського заняття:

1. Дати визначення наступним поняттям: «трудові ресурси», «персонал», «кадри», «трудовий колектив». Навести їх порівняльну характеристику.
2. Навести категорії персоналу підприємства та охарактеризувати їх. Навести класифікацію та характеристику категорій персоналу підприємства.
3. Навести методику розрахунку чисельності різних категорій працюючих на підприємстві.
4. Охарактеризувати сучасну кадрову політику підприємств та організацій.
5. Охарактеризувати сучасні форми підготовки й підвищення кваліфікації управлінського персоналу підприємства.
6. Навести зарубіжний досвід управління персоналом та визначити можливості його використання на підприємствах України.
7. Розкрити сутність поняття «продуктивність праці». Навести порівняльну характеристику виробітку та трудомісткості. Навести методику визначення показників виробітку та трудомісткості.
8. Охарактеризувати фактори та резерви зростання продуктивності праці. Навести методику розрахунку впливу окремих факторів на рівень продуктивності праці.

План практичного заняття:

Практичне заняття №4 «Визначення чисельності окремих категорій персоналу підприємства, розрахунок балансу робочого часу».

Мета: оволодіти методикою розрахунку чисельності різних категорій працюючих на підприємстві та величини ефективного фонду часу одного робітника на основі складання балансу робочого часу.

Практичне заняття №5 «Визначення показників продуктивності праці та впливу факторів на її рівень».

Мета: оволодіти методикою розрахунку показників продуктивності праці та темпів її зростання.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Набір, підготовка та перепідготовка персоналу підприємства.
2. Мотивація як стимулювання до високопродуктивної праці.

Перелік питань для самоконтролю:

1. В чому полягає відмінність поняття «трудові ресурси» і «персонал підприємства».
2. Навести класифікацію та структуру персоналу.
3. Навести методику обчислення необхідної чисельності такої категорії промислово-виробничого персоналу, як основні робітники.
4. Охарактеризувати баланс робочого часу та навести методику його розрахунку.

5. Навести методику обчислення необхідної чисельності такої категорії промислово-виробничого персоналу, як допоміжні робітники.
6. Навести методику обчислення необхідної чисельності такої категорії промислово-виробничого персоналу, як керівники.
7. Навести методику обчислення необхідної чисельності такої категорії промислово-виробничого персоналу, як спеціалісти.
8. Навести методику обчислення необхідної чисельності такої категорії промислово-виробничого персоналу, як службовці.
9. Охарактеризувати поняття продуктивності праці.
10. Які методи розрахунку (показники) продуктивності праці Вам відомі?
11. Навести методику розрахунку показників продуктивності праці.
12. Як впливає продуктивність праці та ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства?
13. Які чинники підвищення продуктивності праці Вам відомі?
14. Які резерви підвищення продуктивності праці Вам відомі?
15. Як здійснюється набір, підготовка та перепідготовка персоналу підприємства?
16. Як здійснюється мотивація персоналу до високопродуктивної праці?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1, 10, 11, 12, 13, 14].

Допоміжні: [1, 4, 6, 9].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [5, 6].

Міжнародні видання: [2, 3, 4, 5, 6, 7, 8].

Тема 5. ОПЛАТА ПРАЦІ

План лекційного заняття:

1. Поняття, функції та види заробітної плати.
2. Тарифна система як основа організації оплати праці на підприємстві.
3. Форми і системи оплати праці.
4. Преміювання робітників підприємства.

План семінарського заняття:

1. Розкрити сутність поняття «заробітна плата». Назвати функції заробітної плати.
2. Охарактеризувати склад та види заробітної плати.
3. Охарактеризувати сучасну політику оплати праці на підприємствах.
4. Навести структурні елементи механізму державного регулювання оплати праці та соціального захисту населення.
5. Розкрити сутність тарифної системи оплати праці, назвати її основні елементи.
6. Дати загальну характеристику погодинної форми оплати праці та її системам – прямій (простій) погодинній, погодинно-преміальній, системі посадових окладів.
7. Охарактеризувати системи відрядної форми оплати праці – пряму відрядну, відрядно-преміальну, відрядно-прогресивну та непряму відрядну.
8. Дати загальну характеристику доплат і надбавок до заробітної плати.
9. Охарактеризувати участь працівників у прибутках (доходах). Навести класифікацію систем участі працівників у прибутках підприємства.
10. Аргументувати необхідність використання колективної системи оплати праці. Назвати умови використання погодинної та відрядної форми оплати праці в бригадах.

План практичного заняття:

Практичне заняття №6 «Визначення заробітної плати працівників при різних формах і системах оплати праці».

Мета: оволодіти методикою розрахунку заробітної плати працівників при різних формах і системах оплати праці.

Практичне заняття №7 «Розподіл колективного заробітку в бригаді».

Мета: оволодіти методикою розподілу колективного заробітку в бригаді

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Законодавчо-нормативна база регулювання оплати праці на підприємствах України.
2. Система участі у прибутках підприємства.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Охарактеризувати сучасну політику оплати праці на підприємстві.
2. Які функції заробітної плати Ви можете навести?
3. Які види заробітної плати Ви можете навести.
4. В чому полягає відмінність між номінальною та реальною заробітною платою?
5. Які форми заробітної плати Ви можете навести.
6. В чому полягає відмінність між погодинною та відрядною заробітною платою?
7. Які системи погодинної форми оплати праці Ви знаєте?
8. Наведіть методику визначення розміру заробітної плати при простій погодинній системі оплати праці.
9. Наведіть методику визначення розміру заробітної плати при погодинно-преміальній системі оплати праці.
10. Наведіть методику визначення розміру заробітної плати при використанні системи посадових окладів.
11. Які елементи тарифної системи оплати праці Ви можете назвати?
12. Які системи відрядної форми оплати праці Ви знаєте?
13. Наведіть методику визначення розміру заробітної плати при використанні прямої відрядної системи оплати праці.
14. Наведіть методику визначення розміру заробітної плати при використанні відрядно-преміальної системи оплати праці.
15. Наведіть методику визначення розміру заробітної плати при використанні відрядно-прогресивної системи оплати праці.
16. Наведіть методику визначення розміру заробітної плати при використанні непрямої відрядної системи оплати праці.
17. Наведіть методику визначення розміру заробітної плати при використанні акордної системи оплати праці.
18. Охарактеризувати систему надбавок, доплат та премій працівникам підприємства.
19. Охарактеризувати законодавчо-нормативну базу регулювання оплати праці на підприємствах України.
20. Охарактеризувати систему участі працівників у прибутках підприємства.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1, 2, 6, 10, 11, 12, 13, 14].

Допоміжні: [1, 4, 6, 9].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [5, 6].

Міжнародні видання: [2, 3, 4, 5, 6, 7, 8].

Тема 6. НЕМАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ І АКТИВИ

План лекційного заняття:

1. Нематеріальні ресурси підприємства.
2. Нематеріальні активи підприємства.
3. Оцінка вартості та амортизація нематеріальних активів підприємства.

План семінарського заняття:

1. Охарактеризувати сутність та значення нематеріальних ресурсів підприємства.
2. Охарактеризувати сутність та значення нематеріальних активів підприємства.

3. Охарактеризувати правовий захист нематеріальних активів.
4. Навести методику оцінки вартості нематеріальних активів та їх амортизацію.
5. Навести проблеми підвищення економічної ефективності використання нематеріальних активів підприємства.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Правовий захист нематеріальних активів.
2. Проблеми підвищення економічної ефективності використання нематеріальних активів підприємства.

Перелік питань для самоконтролю:

1. В чому полягає сутність та значення нематеріальних ресурсів підприємства.
2. Охарактеризувати сутність та об'єкти інтелектуальної власності.
3. Охарактеризувати сутність та об'єкти промислової власності.
4. Як здійснюється правовий захист нематеріальних активів?
5. Які елементи нематеріальних активів, що мають особливості правового захисту Ви знаєте?
6. Навести характеристику ліцензійних угод. Які види розрахунків за ліцензіями Ви знаєте?
7. Які методи оцінки вартості нематеріальних активів Ви знаєте?
8. Охарактеризуйте методику амортизації нематеріальних активів підприємства.
9. Як здійснюється оцінка вартості нематеріальних активів.
10. Які проблеми підвищення економічної ефективності використання нематеріальних активів підприємства Ви можете навести?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [10, 11, 12, 13, 14].

Допоміжні: [4, 9].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [5, 7].

Міжнародні видання: [5, 6, 7, 8].

Тема 7. ІНВЕСТИЦІЙНІ РЕСУРСИ

План лекційного заняття:

1. Види та джерела формування фінансових ресурсів підприємства.
2. Сутність інвестицій та їх класифікація.
3. Обчислення обсягу та оцінка ефективності капітальних вкладень.

План семінарського заняття:

1. Розкрити зміст поняття «інвестиції», їх склад та структуру.
2. Назвати види та елементний склад капітальних вкладень.
3. Охарактеризувати структуру капітальних вкладень залежно від класифікаційних ознак та напрямів їх використання.
4. Охарактеризувати методику визначення необхідного обсягу виробничих інвестицій (залежно від економічної ситуації на ринку).
5. Назвати джерела фінансування капітальних вкладень.
6. Дати загальну характеристику цінних паперів та навести їх види та групи. Охарактеризувати окремі види цінних паперів.
7. Вказати чинники підвищення ефективності використання виробничих та фінансових інвестицій.

План практичного заняття:

Практична робота №8 «Оцінка економічної ефективності інвестицій».

Мета: оволодіти методикою розрахунку ефективності інвестицій на підставі розрахованих показників.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Загальна характеристика та види фінансових інвестицій підприємства.
2. Шляхи підвищення ефективності використання реальних і фінансових інвестицій.
3. Необхідність та проблеми залучення іноземних інвестицій.

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Амортизаційна політика та її роль у забезпеченні відтворення основних засобів на підприємстві.
2. Проблеми оцінювання рівня техніко-технологічної бази підприємства.
3. Ефективність використання виробничої потужності підприємства.
4. Значення інтелектуального капіталу в забезпеченні розвитку підприємства.
5. Кадрова політика як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства.
6. Зростання продуктивності праці як один із факторів зниження витрат виробництва та підвищення ефективності діяльності підприємства.
7. Мотивація персоналу підприємства в сучасних умовах господарювання.
8. Використання різних форм та систем оплати праці на вітчизняних підприємствах в сучасних умовах господарювання.
9. Інвестиційна діяльність підприємства та шляхи підвищення її ефективності.

Перелік питань для самоконтролю:

1. В чому полягає сутність фінансових ресурсів підприємства?
2. Які функції фінансових ресурсів підприємства Ви знаєте?
3. Охарактеризуйте джерела формування фінансових ресурсів підприємства.
4. Охарактеризуйте поняття інвестиційних ресурсів підприємства
5. Охарактеризуйте склад і структуру інвестиційних ресурсів підприємства.
6. Охарактеризуйте елементний склад і структуру капітальних вкладень підприємства.
7. Наведіть загальну характеристику фінансових інвестицій підприємства.
8. Охарактеризуйте види фінансових інвестицій підприємства.
9. Як здійснюється визначення необхідного обсягу виробничих інвестицій та джерел їх фінансування?
10. Навести методику розрахунку показників оцінки ефективності капітальних вкладень.
11. Які Ви знаєте шляхи підвищення ефективності використання реальних і фінансових інвестицій?
12. В чому полягає необхідність та проблеми залучення іноземних інвестицій?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1, 10, 11, 12, 13, 14].

Допоміжні: [3, 4, 5, 8].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [3, 5, 6, 7].

Міжнародні видання: [1, 2, 3, 5, 6, 7, 8].

Змістовний модуль 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА. ВИТРАТИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 8. ВИРОБНИЦТВО, ЯКІСТЬ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ

План лекційного заняття:

1. Загальна характеристика продукції.
2. Матеріально-технічне забезпечення підприємства.
3. Маркетинг і його роль у діяльності підприємства.
4. Якість і конкурентоспроможність продукції.
5. Стандартизація та сертифікація продукції.

План семінарського заняття:

1. Дати загальну характеристику продукції (послуг). Розкрити сутність поняття асортименту та номенклатури продукції.
2. Охарактеризувати вимірники (показники) обсягу продукції (робіт, послуг).
3. Навести методику розрахунку вартісних показників виміру обсягу товарної, валової та реалізованої продукції (з наведенням формул та поясненням показників).
4. Навести методику розрахунку вартісних показників виміру обсягу валового та внутрішньозаводського оборотів (з наведенням формул та поясненням показників).
5. Охарактеризувати поняття матеріально-технічного забезпечення підприємства.
6. Визначити сутність маркетингу та його основних функцій. Назвати принципи маркетингової діяльності підприємства.
7. Охарактеризувати концепції маркетингової діяльності підприємства.
8. Розкрити сутність процесу формування програми випуску продукції (надання послуг).

План практичного заняття:

Практична робота №9 «Визначення вартісних показників обсягу виробництва та реалізації продукції».

Мета: оволодіти методикою розрахунку показників товарної, валової та реалізованої продукції, валового та внутрішньозаводського оборотів, чистої та умовно-чистої продукції тощо.

Практична робота №10 «Розрахунок потреби підприємства в матеріалах, виробничих запасах».

Мета: Оволодіти навиками розрахунку потреби підприємства в матеріальних ресурсах та обчислення розмірів їх запасів.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Державний нагляд за якістю та внутрішньовиробничий технічний контроль.
2. Шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Як здійснюється обчислення обсягу продукції в вартісних одиницях виміру?
2. Навести показники виміру обсягу продукції у вартісних одиницях.
3. Охарактеризувати сутність та методику розрахунку показника валової, товарної, реалізованої та чистої продукції.
4. Охарактеризувати сутність та методику розрахунку показника валової продукції підприємства.
5. Охарактеризувати сутність та методику розрахунку показника товарної продукції підприємства.
6. Охарактеризувати сутність та методику розрахунку показника реалізованої продукції підприємства.
7. Охарактеризувати сутність та методику розрахунку показника чистої продукції підприємства.
8. В чому полягає сутність та важливість маркетингової діяльності підприємства?
9. Які функції виконує маркетинг в діяльності підприємства?
10. Охарактеризуйте принципи маркетингової діяльності.
11. Які концепції маркетингової діяльності Ви знаєте?
12. В чому полягає економічна сутність якості продукції?
13. Які Ви знаєте показники якості продукції?
14. Охарактеризуйте методи оцінювання якості продукції.
15. В чому полягає сутність конкурентоспроможності продукції підприємства та які чинники її забезпечення?
16. Охарактеризуйте сутність та значення стандартизація та сертифікація продукції підприємства.
17. Як здійснюється державний нагляд за якістю продукції підприємства?

18. Які шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємства Вам відомі?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1, 4, 10, 11, 12, 13, 14].

Допоміжні: [4, 9, 10].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 4].

Міжнародні видання: [1, 2, 4, 9].

Тема 9. ВИТРАТИ І ЦІНИ НА ПРОДУКЦІЮ

План лекційного заняття:

1. Загальна характеристика витрат на виробництво продукції та їх класифікація.
2. Собівартість окремих видів продукції.
3. Кошторис витрат на виробництво: сутність та методика складання.
4. Ціни на продукцію: сутність та методика встановлення.

План семінарського заняття:

1. Дати загальну характеристику витрат, що пов'язані з виготовленням продукції (надання послуг). Охарактеризувати типові статті витрат, що включаються в собівартість продукції (послуг).
2. Навести сутнісну характеристику витрат підприємства (організації) за окремими класифікаційними ознаками.
3. Навести методику розрахунку показника загальних (сукупних) витрат та загальних витрат на одиницю продукції (з наведенням формул та поясненням показників). Навести поняття калькулювання та охарактеризувати призначення калькулювання. Охарактеризувати поняття «об'єкт калькулювання» та «калькуляційна одиниця».
4. Навести поняття кошторису виробництва. Охарактеризувати окремі економічні елементи, що формують кошторис виробництва.
5. Навести методику складання загального кошторису витрат на виробництво.
6. Навести методику розрахунку зниження собівартості продукції під впливом техніко-економічних факторів (з наведенням формул та поясненням показників).
7. Навести поняття ціни одиниці товару. Охарактеризувати функції цін. Навести структурні елементи ціни одиниці продукції (послуги).
8. Навести сутнісну характеристику окремих видів цін і тарифів.
9. Охарактеризувати загальні та специфічні чинники ціноутворення.
10. Охарактеризувати методи ціноутворення на продукцію (послуги) за ринкових умов господарювання.

План практичного заняття:

Практична робота №11 «Складання зведеного кошторису витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) та розрахунок зниження собівартості продукції під впливом техніко-економічних факторів».

Мета: оволодіти методикою складання кошторису загальних витрат на виробництво продукції та розрахунку зниження собівартості під впливом техніко-економічних факторів.

Практична робота №12 «Обчислення собівартості одиниці продукції та її ціни».

Мета: оволодіти методикою розрахунку собівартості одиниці продукції, складання кошторисів непрямих витрат та їх розподілу між виробами та навичками визначення кінцевої ціни.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Джерела, чинники та шляхи зниження собівартості продукції.
2. Цінова політика підприємства та чинники ціноутворення.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Навести загальну характеристику витрат на виробництво продукції (послуг).

2. Навести класифікацію витрат на виробництво продукції (послуг) за ознаками.
3. Навести визначення поняття собівартості продукції.
4. Які види собівартості продукції Ви знаєте?
5. Навести методику розрахунку собівартості окремих видів продукції.
6. Назвати склад статей калькуляції та методику їх розрахунку.
7. Навести визначення поняття кошторису виробництва. В чому полягає відмінність кошторису виробництва від калькуляції продукції?
8. Навести характеристику кошторисів прямих і непрямих витрат.
9. Охарактеризувати зведений кошторис витрат на виробництво продукції (послуг).
10. Які Ви знаєте джерела, чинники та шляхи зниження собівартості продукції.
11. В чому полягає суть та функції ціни?
12. Навести елементний склад ціни.
13. Охарактеризувати види цін.
14. Навести методи ціноутворення.
15. Як здійснюється цінова політика підприємства?
16. Які чинники ціноутворення Ви можете навести?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1, 6, 10, 11, 12, 13, 14].

Допоміжні: [2, 4, 5, 6, 7, 9].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 5, 6].

Міжнародні видання: [1, 2, 5, 6, 7, 8, 9].

Тема 10. ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ

План лекційного заняття:

1. Сутнісна характеристика фінансової діяльності підприємства.
2. Дохід, прибуток та рентабельність підприємства.
3. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства.
4. Економічна сутність ефективності виробництва.
5. Фінансування діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання.

План семінарського заняття:

1. Розкрити сутність та основні завдання фінансової діяльності підприємства. Назвати види та форми фінансової діяльності підприємств (організацій).
2. Охарактеризувати процес планування фінансової діяльності підприємств (організацій).
3. Розкрити зміст поняття «прибуток підприємства» та джерела його формування. Назвати різновиди прибутку залежно від його формування і використання.
4. Вказати напрями використання прибутку підприємства.
5. Аргументувати важливість оцінки фінансово-економічного стану підприємства (організації).
6. Вказати інформаційну базу проведення оцінки фінансово-економічного стану підприємства (організації) та показники, розрахунок яких дозволяє оцінити фінансово-економічний стан підприємства.
7. Розкрити сутність ефективності виробництва.
8. Назвати види ефективності (продуктивності системи) за певними ознаками.
9. Дати сутнісну характеристику окремих видів ефектів.
10. Охарактеризувати процес вимірювання ефективності виробництва.

Визначити групи чинників зростання ефективності виробництва (діяльності підприємства) та охарактеризувати їх.

План практичного заняття:

Практична робота №13 «Визначення величини доходу, прибутку, рентабельності виробництва й окремих виробів, оцінка економічної ефективності виробництва».

Мета: оволодіти методикою обчислення доходу, прибутку і рентабельності виробництва і окремих виробів; оволодіти навичками оцінки економічної ефективності виробництва.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Резерви і чинники підвищення рентабельності виробництва.
2. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання.

Перелік питань для самостійного вивчення:

1. Резерви і чинники підвищення рентабельності виробництва.
2. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання.

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Формування виробничого потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання.
2. Напрями підвищення ефективності використання виробничого потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання.
3. Інноваційна діяльність підприємств в сучасних умовах господарювання.
4. Маркетингова діяльність вітчизняних підприємств.
5. Роль логістики в забезпеченні ефективної діяльності підприємства.
6. Забезпечення конкурентоспроможності продукції підприємства.
7. Конкурентоспроможність підприємства: проблеми оцінювання та напрями забезпечення.
8. Організація управління якістю продукції на підприємствах.
9. Маркетингові дослідження як інструмент вивчення потреб споживачів.
10. Сучасні форми та системи матеріально-технічного забезпечення виробництва.
11. Оптимізація витрат як засіб підвищення прибутковості підприємства.
12. Цінова політика підприємства на сучасному етапі соціально-економічного розвитку.
13. Забезпечення розвитку підприємства в сучасних умовах господарювання.
14. Економічна ефективність діяльності підприємства: проблеми оцінювання та напрями забезпечення.

Перелік питань для самоконтролю:

1. В чому полягають основні завдання фінансової діяльності підприємства?
2. Які методи організації фінансової діяльності підприємства Ви знаєте?
3. В чому полягає відмінність доходу від прибутку?
4. Охарактеризувати види прибутку підприємства.
5. Як здійснюється формування прибутку підприємства.
6. Які напрями використання прибутку Ви знаєте?
7. Які фактори впливають на формування прибутку підприємства?
8. Охарактеризувати поняття рентабельності підприємства та навести її види.
9. Навести фактори підвищення рентабельності виробництва.
10. Охарактеризувати резерви і чинники підвищення рентабельності виробництва.
11. Навести методику оцінки фінансово-економічного стану підприємства на основі показників платоспроможності.
12. Навести методику оцінки фінансово-економічного стану підприємства на основі показників ліквідності.
13. Навести методику оцінки фінансово-економічного стану підприємства на основі показників прибутковості.
14. Навести методику оцінки фінансово-економічного стану підприємства на основі показників фінансової стійкості та ділової активності
15. Навести методику оцінки фінансово-економічного стану підприємства на основі показників ефективності використання ресурсів.

16. В чому полягає економічна суть ефективності?
17. Які види ефективності виробництва Ви знаєте?
18. Охарактеризувати систему показників економічної ефективності виробництва.
19. Навести напрями підвищення ефективності діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1, 2, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14].

Допоміжні: [3, 4, 5, 8, 9].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 5, 6, 7].

Міжнародні видання: [3, 4, 5, 6, 7, 8].

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

4.1. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ФОРМАМИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

З навчальної дисципліни «Економіка підприємства» оцінювання рівня знань здобувачів вищої освіти денної форми навчання здійснюється на основі проведення поточного та підсумкового контролю (екзамену), завдання поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 50 балів (включно); підсумкового (екзамен) – від 0 до 50 балів (включно).

Поточний контроль здійснюється в усній та письмовій (в т.ч. тестування) формах та передбачає наступні види робіт:

- опитування на семінарських та практичних заняттях;
- виконання тестових завдань в системі Moodle за окремими змістовими модулями та підсумкове комп'ютерне тестування;
- виконання завдань самостійної роботи з тем навчальної дисципліни (опрацювання питань самостійної роботи);
- виконання індивідуально-консультаційної роботи;
- виконання контрольних робіт за окремими змістовими модулями.

Система оцінювання знань, вмінь і навичок здобувачів вищої освіти передбачає використання наступних форм оцінювання з відповідним загальним розподілом балів за формами контролю для денної (табл. 4.1) та заочної (табл. 4.2) форми навчання.

Таблиця 4.1

Розподіл балів за формами контролю знань

(денна форма навчання)

№ п/п	Форма контролю	Максимальна кількість балів
1.	Усна/письмова відповідь на семінарських та практичних заняттях	18
2.	Тестування в системі Moodle за змістовими модулями	9
3.	Поточні контрольні роботи	15
4.	Підсумкове тестування в системі Moodle	5
5.	Індивідуально-консультаційна робота	3
6.	Самостійна робота	Оцінюється під час сем./практ. занять, тестування в системі Moodle
7.	Всього поточне навчання	50
8.	Екзамен	50
9.	Всього з курсу	100

Таблиця 4.2

Розподіл балів за формами контролю знань

(заочна форма навчання)

№ п/п	Форма контролю	Максимальна кількість балів
1.	Усна/письмова відповідь на семінарських та практичних заняттях	10
2.	Тестування в системі Moodle за змістовими модулями	15
3.	Комплексна контрольна робота	20
4.	Індивідуально-консультаційна робота	5
5.	Самостійна робота	Оцінюється під час сем./практ. занять, тестування в системі Moodle
6.	Всього поточне навчання	50

7.	Екзамен	50
8.	Всього з курсу	100

Максимальна кількість балів, отримана здобувачем вищої освіти денної форми навчання на семінарському та практичному занятті становить 1 бал, заочної форми навчання – 5 балів.

Оцінювання самостійної роботи, як правило, здійснюється під час проведення семінарського/практичного заняття у вигляді опитування за питаннями які виносяться на самостійну роботу, а також на основі проведення тестування за відповідним змістовим модулем.

Передбачено поточне оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань за допомогою тестування в системі дистанційного навчання Moodle. Тестування проводиться за окремими змістовими модулями, максимальна кількість балів для здобувачів денної форми навчання – 3 бали, заочної – 5 балів.

За результатами поточного контролю студент повинен отримати не менше 25 балів (50% від максимально можливої кількості балів).

Якщо поточна успішність менша 25 балів, студент не допускається до складання іспиту.

У разі невиконання завдань поточного контролю через відсутність на заняттях з об'єктивних причин студент має право скласти їх індивідуально за дозволом директора відповідного ННІ або факультету у встановлені терміни. Порядок організації такого контролю визначає викладач, який проводить семінарські та практичні заняття.

Результати поточного контролю знань студентів, які отримали 25 балів і більше і були внесені до електронного журналу, роздруковуються у вигляді заліково-екзаменаційної відомості, а студенти допускаються до іспиту.

Підсумкове (завершальне) оцінювання знань студентів з дисципліни «Економіка підприємства» здійснюється за 100-бальною шкалою з урахуванням результатів поточного контролю та іспиту.

Розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, представлено в табл. 4.3 (денна форма навчання) та табл. 4.4 (заочна форма навчання).

Таблиця 4.3

**Розподіл балів з навчальної дисципліни «Економіка підприємства»
(денна форма навчання)**

		Змістовий модуль 1 (10 балів)								Контрольна робота №1 5 балів	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (Екзамен)	
		Тема 1				Тема 2							
Усна/письмова відповідь на сем./практ. занятті		<i>Заняття №1</i>				<i>Заняття №2</i>							
		1				1							
Тестування в Moodle за змістовим модулем		3											
Самостійна робота		оцінюється під час виконання завдань сем./практ. заняття, а також на основі проведення тестування за ЗМ №3											
		Змістовий модуль 2 (17 балів)								Контрольна робота №2 5 балів	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (Екзамен)	
		Тема 3			Тема 4		Тема 5		Тема 6				Тема 7
Усна/письмова відповідь на сем./практ. занятті		<i>Заняття №3</i>	<i>Заняття №4</i>	<i>Заняття №5</i>	<i>Заняття №6</i>	<i>Заняття №7</i>	<i>Заняття №8</i>	<i>Заняття №9</i>	<i>Заняття №10</i>	<i>Заняття №11</i>			
		1	1	1	1	1	1	1	1	1			
Тестування в Moodle за змістовим модулем		3											
Самостійна робота		оцінюється під час виконання завдань сем./практ. заняття, а також на основі проведення тестування за ЗМ №2											
		Змістовий модуль 3 (23 балів)								Контроль роботи №3 5 балів	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (Екзамен)	
		Тема 8			Тема 9			Тема 10					
Усна/письмова відповідь на сем./практ. занятті		<i>Заняття №12</i>	<i>Заняття №13</i>	<i>Заняття №14</i>	<i>Заняття №15</i>	<i>Заняття №16</i>	<i>Заняття №17</i>	<i>Заняття №18</i>					
		1	1	1	1	1	1	1					

Тестування в Moodle за змістовим модулем	3		
Самостійна робота	оцінюється під час виконання завдань сем./практ. заняття, а також на основі проведення тестування за ЗМ №3		
Підсумкове комп'ютерне тестування в Moodle	5		
Інд.-конс робота	3		

Розподіл балів, які здобувач вищої освіти денної форми навчання може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, включає обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE (максимальне оцінювання – 5 балів) для денної форми навчання.

Таблиця 4.4

**Розподіл балів з навчальної дисципліни «Економіка підприємства»
(заочна форма навчання)**

	Змістовий модуль 1 (5 балів)						
	Тема 1	Тема 2					
Усна/письмова відповідь на сем./практ. занятті	-	-				ЗМ №1 5 балів	Екзамен - 50 балів
Тестування в Moodle за змістовим модулем	-	-					
Самостійна робота	5						
	оцінюється на основі проведення тестування за ЗМ №1						
Змістовий модуль 2 (10 балів)							
	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7		
Усна/письмова відповідь на сем./практ. занятті	<i>Заняття №1</i>		-	-	-	ЗМ №2 10 балів	
Тестування в Moodle за змістовим модулем	5	-	-	-	-		
Самостійна робота	5						
	оцінюється під час виконання завдань сем./практ. заняття, а також на основі проведення тестування за ЗМ №2						
Змістовий модуль 3 (10 балів)							
	Тема 8	Тема 9	Тема 10				
Усна/письмова відповідь на сем./практ. занятті	-	<i>Заняття №2</i>	-	-	-	ЗМ №3 35 балів	
Тестування в Moodle за змістовим модулем	-	5	-	-	-		
Самостійна робота	5						
	оцінюється під час виконання завдань сем./практ. заняття, а також на основі проведення тестування за ЗМ №3						
Контрольна робота	20						
Інд.-конс робота	5						
	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (Екзамен)						

4.2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ НА СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

Семінарське заняття є однією з найважливіших та конструктивних форм навчального процесу.

Завданням семінарських занять є закріплення і поглиблення знань, отриманих при вивченні лекційного курсу, а також організація систематичної роботи студентів із спеціальною літературою.

Семінарські заняття передбачають такі форми оцінювання знань:

- тестування (теоретичний матеріал);
- усне та письмове опитування студентів;

Розроблені наступні критерії оцінки знань та вмінь здобувачів вищої освіти під час проведення семінарських занять при усному, письмовому опитуванні та тестуванні для денної (табл. 4.5) та заочної (табл. 4.6) форми навчання.

Таблиця 4.5

Шкала оцінювання на семінарських заняттях при усному, письмовому опитуванні та тестуванні
(денна форма навчання)

Усне та письмове опитування (окремі питання з тем навчальної дисципліни, питання проблемного характеру, питання понятійного апарату)	Виконання ситуаційного завдання	Тестування (відсоток правильних відповідей)	Кількість балів
Дана повна та правильна відповідь	Дана повна та правильна відповідь, запропоновано різноманітні підходи до вирішення проблемної ситуації	84 – 100	1
Дана правильна відповідь яка може бути або неповною або містити деякі неточності	Дана правильна відповідь яка може бути або неповною або містити деякі неточності, запропоновано обмежений перелік варіантів вирішення проблемної ситуації	67 – 83	0,75
Дано правильна відповідь на половину поставлених питань	Дана частково правильна відповідь	50 – 66	0,5
Дана неточна відповідь на половину поставлених питань	Запропоновано загальний напрям вирішення проблемної ситуації	33 – 49	0,25
Немає відповіді або дана не правильна відповідь	Відповідь відсутня або вона містить помилкове вирішення проблемної ситуації	Менше 33	0

Таблиця 4.6

Шкала оцінювання на семінарських заняттях при усному, письмовому опитуванні та тестуванні
(заочна форма навчання)

Усне та письмове опитування (окремі питання з тем навчальної дисципліни, питання проблемного характеру, питання понятійного апарату)	Виконання ситуаційного завдання	Тестування (відсоток правильних відповідей)	Кількість балів
Дана повна та правильна відповідь	Дана повна та правильна відповідь, запропоновано різноманітні підходи до вирішення проблемної ситуації	84 – 100	5
Дана правильна відповідь яка може бути або неповною або	Дана правильна відповідь яка може бути або неповною або	67 – 83	4

бути або неповною або містити деякі неточності	містити деякі неточності, запропоновано обмежений перелік варіантів вирішення проблемної ситуації		
Дано правильна відповідь на половину поставлених питань	Дана частково правильна відповідь	50 – 66	3
Дана неточна відповідь на половину поставлених питань	Запропоновано загальний напрям вирішення проблемної ситуації	33 – 49	2
Немає відповіді або дана не правильна відповідь	Відповідь відсутня або вона містить помилкове вирішення проблемної ситуації	Менше 33	0

Практичні заняття поєднують вивчення теоретичних питань з виконанням конкретних практичних завдань. Практичні завдання проводяться за окремими темами курсу та передбачають розв'язання задач та аналіз ситуацій.

Семінарське та практичне заняття у студентів денної форми навчання передбачають такі форми оцінювання знань:

- тестування (задачі в тестовій формі);
- перевірку правильності розв'язку задач та ситуацій.

Розроблені наступні критерії оцінки знань та вмінь здобувачів вищої освіти під час проведення практичних занять при усному, письмовому опитуванні та тестуванні для денної (табл. 4.7) та заочної (табл. 4.8) форми навчання.

Таблиця 4.7

Шкала оцінювання на практичних заняттях при усному, письмовому опитуванні та тестуванні

(денна форма навчання)

Розв'язок практичного завдання (задача)	Виконання ситуаційного завдання	Задачі в тестовій формі (відсоток правильних відповідей)	Кількість балів
Задача розв'язана правильно, містить пояснення та логічні висновки	Дана повна та правильна відповідь, запропоновано різноманітні підходи до вирішення проблемної ситуації	84 – 100	1
Задача розв'язана правильно, але на деяких етапах розв'язку допущені незначні помилки, є висновки	Дана правильна відповідь яка може бути або неповною або містити деякі неточності, запропоновано обмежений перелік варіантів вирішення проблемної ситуації	67 – 83	0,75
Задача розв'язана, але містить грубі помилки, відсутні висновки	Дана частково правильна відповідь	50 – 66	0,5
Записані тільки формули або етапи вирішення	Запропоновано загальний напрям вирішення проблемної ситуації	33 – 49	0,25
Задача не розв'язана	Відповідь відсутня або вона містить помилкове вирішення проблемної ситуації	Менше 33	0

Таблиця 4.8

Шкала оцінювання на практичних заняттях при усному, письмовому опитуванні та тестуванні
(заочна форма навчання)

Розв'язок практичного завдання (задача)	Виконання ситуаційного завдання	Задачі в тестовій формі (відсоток правильних відповідей)	Кількість балів
Задача розв'язана правильно, містить пояснення та логічні висновки	Дана повна та правильна відповідь, запропоновано різноманітні підходи до вирішення проблемної ситуації	84 – 100	5
Задача розв'язана правильно, але на деяких етапах розв'язку допущені незначні помилки, є висновки	Дана правильна відповідь яка може бути або неповною або містити деякі неточності, запропоновано обмежений перелік варіантів вирішення проблемної ситуації	67 – 83	4
Задача розв'язана, але містить грубі помилки, відсутні висновки	Дана частково правильна відповідь	50 – 66	3
Записані тільки формули або етапи вирішення	Запропоновано загальний напрям вирішення проблемної ситуації	33 – 49	2
Задача не розв'язана	Відповідь відсутня або вона містить помилкове вирішення проблемної ситуації	Менше 33	0

4.3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Самостійна робота є невід'ємною складовою навчальної роботи здобувача вищої освіти, що передбачає:

- поглиблене вивчення курсу;
- підготовку до поточного та підсумкового контролю знань.

Під час самостійної роботи здобувач вищої освіти повинен користуватись конспектами лекцій, занотованими ним під час лекційних занять; опорним конспектом та презентаціями лекцій, що розміщені в системі Moodle ДПУ, посібниками, науковими статтями, законодавчою та нормативною документацією (веб-посилання на основні законодавчі та нормативні документи з кожної теми розміщені в системі Moodle ДПУ), статистичними матеріалами тощо..

Виконання самостійної роботи може бути у вигляді:

- складання опорних конспектів за питаннями самостійної роботи;
- опрацювання новітніх періодичних, наукових видань;
- збору та аналітичної оцінки статистичних даних;
- підготовки до усного та письмового опитування.

Оцінювання виконання завдань самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять, тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу за змістовими модулями та виконання завдань контрольних робіт.

4.4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі, кожна з яких оцінюється від 0 до 5 балів для денної форми навчання та від 0 до 20 – для заочної.

Проведення поточних контрольних заходів є обов'язковими для студентів. Такі заходи дозволяють здійснити контроль знань студентів за певним змістовним модулем (для денної форми навчання) або курсом в цілому (для заочної форми навчання). Неявка студента на проміжний

контроль оцінюється як 0 балів. У випадку неявки студента на контрольний захід з поважних причин (хвороба, транспорт тощо), з дозволу адміністрації ННІ/факультету контрольну роботу виконують під час чергової консультації.

Контрольний захід проводиться у письмовій формі (за винятком тестового завдання, яке студенти виконують в системі дистанційного навчання Moodle) та включає наступні типи завдань:

- теоретичне питання;
- завдання понятійного апарату;
- тестове завдання;
- задача/ситуаційне завдання.

Загальна кількість балів з кожного контрольного заходу формується сумуванням балів за кожен вид робіт в залежності від форми навчання (табл. 4.9 та 4.10).

Таблиця 4.9

**Розподіл балів за різні види завдань при виконанні контрольної роботи за змістовим модулем
(денна форма навчання)**

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичне питання	1
Завдання понятійного апарату	1
Тестове завдання	1
Задача/ситуаційне завдання	2
Всього	5

Таблиця 4.10

**Розподіл балів за різні види завдань при виконанні контрольної роботи
(заочна форма навчання)**

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичне питання	5
Завдання понятійного апарату	5
Тестове завдання	5
Задача/ситуаційне завдання	5
Всього	20

Шкали оцінювання виконання окремих завдань контрольних робіт за модулями для денної форми навчання наведено в табл. 4.11, 4.12, 4.13 та 4.14.

Таблиця 4.11

**Шкала оцінювання відповіді на теоретичне питання
(денна форма навчання)**

Критерії оцінювання	Кількість балів
Відповідь на теоретичне питання дано повному обсязі, при цьому студентом використано актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовано власні думки та зроблено підсумки.	1
Відповідь на теоретичне питання дано фрагментарно, відсутні аргументація та обґрунтування, підсумки). Відповідь може містити неточності та помилки або відповідь дано частково.	0,5
Дано неправильну відповідь на теоретичне питання, допущено істотні помилки, наведено неактуальну та застарілу інформацію або відповідь на питання відсутня.	0

Таблиця 4.12

**Шкала оцінювання виконання завдання понятійного апарату
(денна форма навчання)**

Письмове опитування (5 питань на знання понятійного апарату)	Кількість балів (за кожне завдання понятійного апарату)	Загальна максимальна кількість балів за завдання
Дана правильна відповідь	0,2	1
Дана правильна відповідь яка може бути або неповною або містити деякі неточності	0,1	
Немає відповіді або дана не правильна відповідь	0	

Таблиця 4.13

Шкала оцінювання знань студентів денної форми навчання при виконанні тестових завдань в системі Moodle

(денна форма навчання)

Виконанні тестових завдань в системі Moodle	Кількість балів	Загальна максимальна кількість балів за проходження 10 тестів
Дана правильна відповідь	0,1 за кожне тестове завдання	1
Правильна відповідь відсутня/відповідь відсутня	0	0

Таблиця 4.14

Шкала оцінювання виконання задачі/ситуаційного завдання

(денна форма навчання)

Відповідь на ситуаційне завдання	Кількість балів
Дана повна та правильна відповідь	2
Дана правильна відповідь яка може бути або неповною або містити деякі неточності	1,5
Дана частково правильна відповідь	1
Дана частково правильна відповідь	0,5
Правильна відповідь відсутня	0

Шкали оцінювання завдань комплексної контрольної роботи для заочної форми навчання наведено в табл. 4.15, 4.16, 4.17 та 4.18.

Таблиця 4.15

Шкала оцінювання відповіді на теоретичне питання

(заочна форма навчання)

Критерії оцінювання	Кількість балів
Відповідь на теоретичне питання наведено повному обсязі, при цьому студентом використано сучасну наукову термінологію, належним чином обґрунтовано власні думки та зроблено підсумки	5
Відповідь на теоретичне питання дано фрагментарно, відсутні аргументація та обґрунтування, підсумки	4
Відповідь на теоретичне питання дано фрагментарно, відсутні аргументація та обґрунтування, підсумки. Крім того, відповідь містить неточності та помилки	3
Відповідь на теоретичне питання дано фрагментарно, відсутні аргументація та обґрунтування, підсумки. Крім того, у відповідь містить значні помилки або відповідь дано частково	2

Дано неправильну відповідь на теоретичне питання, допущено істотні помилки, наведено неактуальну та застарілу інформацію або відповідь на питання відсутня	0
--	---

Таблиця 4.16

Шкала оцінювання виконання завдання понятійного апарату
(заочна форма навчання)

Письмове опитування (5 питань на знання понятійного апарату)	Кількість балів <i>(за кожне завдання понятійного апарату)</i>	Загальна максимальна кількість балів за завдання
Дана правильна відповідь	1	5
Дана правильна відповідь яка може бути або неповною або містити деякі неточності	0,5	
Немає відповіді або дана не правильна відповідь	0	

Таблиця 4.17

Шкала оцінювання знань студентів денної форми навчання при виконанні тестових завдань в системі Moodle
(заочна форма навчання)

Виконанні тестових завдань в системі Moodle	Кількість балів	Загальна максимальна кількість балів за проходження 10 тестів
Дана правильна відповідь	0,5 за кожне тестове завдання	5

Таблиця 4.18

Шкала оцінювання виконання задачі/ситуаційного завдання
(заочна форма навчання)

Розв'язок практичного завдання (задача)	Виконання ситуаційного завдання	Кількість балів
Задача розв'язана правильно, містить пояснення та логічні висновки	Дана повна та правильна відповідь, запропоновано різноманітні підходи до вирішення проблемної ситуації	5
Задача розв'язана правильно, але на деяких етапах розв'язку допущені незначні помилки, є висновки	Дана правильна відповідь яка може бути або неповною або містити деякі неточності, запропоновано обмежений перелік варіантів вирішення проблемної ситуації	4
Задача розв'язана, але містить грубі помилки, відсутні висновки	Дана частково правильна відповідь	3
Записані тільки формули або етапи вирішення	Запропоновано загальний напрям вирішення проблемної ситуації	2
Задача не розв'язана	Відповідь відсутня або вона містить помилкове вирішення проблемної ситуації	0

4.5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-КОНСУЛЬТАТИВНОЇ РОБОТИ

Індивідуально-консультаційна робота виконується студентами денної та заочної форми навчання у вигляді анотації прочитаних наукових статей за визначеною тематикою з курсу і оцінюється від 0 до 5 балів.

Таблиця 4.19

Шкала оцінювання виконання індивідуально-консультаційної роботи
(для денної форми навчання)

Розв'язок задач	Кількість балів
Відібрані для анотування статті відповідають обраній темі, дотримано співвідношення між статтями для анотування з електронних та друкованих джерел та стиль анотації відповідає встановленим вимогам	3
Відібрані для анотування статті відповідають обраній темі, проте не дотримано співвідношення між статтями для анотування з електронних та друкованих джерел та/або стиль анотації не відповідає в повній мірі встановленим вимогам	2,5
Відібрані для анотування статті відповідають обраній темі, проте не дотримано співвідношення між статтями для анотування з електронних та друкованих джерел та стиль анотації в повній мірі не відповідає встановленим вимогам	2
Відібрані для анотування статті частково або повністю не відповідають обраній темі, для анотування використано статті тільки з електронних та джерел та стиль анотації в повній мірі не відповідає встановленим вимогам	1,5
Відібрані для анотування статті не відповідають обраній темі, стиль анотації не відповідає встановленим вимогам	1
Робота не виконана або не подана на розгляд відповідно до графіка виконання	0

Таблиця 4.20

Шкала оцінювання виконання індивідуально-консультаційної роботи
(для заочної форми навчання)

Розв'язок задач	Кількість балів
Відібрані для анотування статті відповідають обраній темі, дотримано співвідношення між статтями для анотування з електронних та друкованих джерел та стиль анотації відповідає встановленим вимогам	5
Відібрані для анотування статті відповідають обраній темі, проте не дотримано співвідношення між статтями для анотування з електронних та друкованих джерел та/або стиль анотації не відповідає в повній мірі встановленим вимогам	4
Відібрані для анотування статті відповідають обраній темі, проте не дотримано співвідношення між статтями для анотування з електронних та друкованих джерел та стиль анотації в повній мірі не відповідає встановленим вимогам	3
Відібрані для анотування статті частково або повністю не відповідають обраній темі, для анотування використано статті тільки з електронних та джерел та стиль анотації в повній мірі не відповідає встановленим вимогам	2
Відібрані для анотування статті не відповідають обраній темі, стиль анотації не відповідає встановленим вимогам	1
Робота не виконана або не подана на розгляд відповідно до графіка виконання	0

4.6. СЕМЕСТРОВИЙ КОНТРОЛЬ (ЕКЗАМЕН)
(для денної та заочної форми навчання)

Екзамен проводиться у письмовій формі. Екзаменаційні білети містять наступні завдання:

- теоретичне питання (2 завдання);
- завдання на визначення понятійного апарату (5 завдань);
- комплексне тестове завдання (10 завдань);
- завдання практичного характеру (2 задачі).

Оцінювання екзаменаційної роботи здійснюється за 50 бальною шкалою. Розроблені наступні критерії оцінювання знань студентів при виконанні екзаменаційного завдання у письмовій формі (табл. 4.21).

Таблиця 4.21

Критерії оцінювання знань студентів при виконанні екзаменаційного завдання у письмовій формі

Завдання	Виконання	Кількість балів за одне завдання	Загальна кількість балів за завдання
Теоретичні питання (2 завдання)	Дана повна та правильна відповідь, зроблені висновки	5	10
	Дана правильна відповідь яка може бути або неповною або містити деякі неточності	4	8
	Відповідь є неповною, містить помилки	3	6
	Відповідь є поверхневою, містить помилки	2	4
	Відповідь є поверхневою з великою кількістю помилок	1	2
	Правильна відповідь відсутня	0	0
Завдання на знання понятійного апарату (5 завдань)	Дана правильна відповідь	2	10
	Дана правильна відповідь яка може бути або неповною або містити деякі неточності	1	5
	Немає відповіді або дана не правильна відповідь	0	0
Виконання комплексного тестового завдання (10 тестових завдань)	Дана правильна відповідь	1	10
	Правильна відповідь відсутня/відповідь відсутня	-	0
Виконання практичного завдання (2 завдання)	Завдання вирішено вірно, містить пояснення та логічні висновки	10	20
	Завдання вирішено правильно, але на деяких етапах вирішення допущені незначні помилки, є висновки	7,5	15
	Завдання вирішено, але містить грубі помилки, відсутні висновки	5	10
	Записано тільки методику, загальні підходи до вирішення	2,5	5
	Завдання не виконано	0	0

Переведення даних 50-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу за системою ЄКТС за екзамен здійснюється на основі табл. 4.22.

Таблиця 4.22

Переведення даних 50-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу за системою ЄКТС

Сума балів за 100-бальною	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
----------------------------------	----------------------	-----------------------------	------------------------------	--------------------------------------

шкалою				
40-50	A	відмінно	Високий (творчий)	відмінно
40-44	B	дуже добре	Достатній (конструктивно - варіативний)	добре
35-39	C	добре		
30-34	D	задовільно	Середній (репродуктивний)	задовільно
25-29	E	достатньо		
17-24	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Низький (рецептивно- продуктивний)	незадовільно
0-16	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту		

Результат складання екзамену оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вноситься в відомість обліку успішності студента для підрахунку загальної оцінки з дисципліни у вигляді отриманих балів за виконану екзаменаційну роботу.

4.7. ПІДСУМКОВА ОЦІНКА З КУРСУ

Підсумкова оцінка виставляється на основі сумарної кількості балів, яку студент отримав протягом поточного навчання та на екзамені.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в наступному порядку

Таблиця 4.23

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Підсумкова оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно - варіативний)	добре

70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вмiє зiставляти, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача; в цiлому самостiйно застосовувати її на практицi; контролювати власну дiяльнiсть; виправляти помилки, серед яких є суттєвi, добирати аргументи для пiдтвердження думок		
60-69	D	задовiльно	Здобувач вищої освіти вiдтворює значну частину теоретичного матерiалу, виявляє знання i розумiння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матерiал, виправляти помилки, серед яких є значна кiлькiсть суттєвих	Середнiй (репродуктивний)	задовiльно
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володiє навчальним матерiалом на рiвнi, вищому за початковий, значну частину його вiдтворює на репродуктивному рiвнi		
35-49	FX	незадовiльно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi окремих фрагментiв, що становлять незначну частину навчального матерiалу	Низький (рецептивний-продуктивний)	незадовiльно
0-34	F	незадовiльно з обов'язковим повторним вивченням залiкового кредиту	Здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi елементарного розпiзнання i вiдтворення окремих фактiв, елементiв, об'єктiв		

Критерiєм успiшного проходження здобувачем вищої освіти пiдсумкового оцiнювання може бути досягнення ним мiнiмальних порогових рiвнiв оцiнок за кожним запланованим результатом навчання з навчальної дисциплiни.

5. ЗАСОБИ ОЦIНЮВАННЯ

Засобами оцiнювання та методами демонстрування результатiв навчання виступають:

- екзамен;
- контрольна робота;
- комп'ютерне тестування на платформi MOODLE ДПУ;
- уснi вiдповiдi;
- вирiшення задач/ситуацiйних завдань;
- виконанi завдання iндивiдуально-консультацiйної роботи.

6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Перелік питань з навчальної дисципліни «Економіка підприємства» для підготовки до семестрового контролю за змістовим модулем 1. Функціонування підприємства в ринковому середовищі. Структура та управління підприємством

1. Поняття, ознаки, мета та основні напрями діяльності підприємства.
2. Види підприємств: класифікація за різними ознаками.
3. Об'єднання підприємств: поняття, принципи, види.
4. Господарські товариства.
5. Нормативно-правові основи створення та функціонування підприємств та їх об'єднань.
6. Етапи життєвого циклу підприємства та їх характеристика.
7. Статут підприємства, колективний договір.
8. Поняття та принципи управління підприємством.
9. Функції та методи управління підприємством.
10. Загальна структура підприємства (виробнича і організаційна структура підприємства)
11. Принципи формування ефективної виробничої структури підприємства.
12. Методи та стилі управління підприємством в умовах ринкової економіки.
13. Поняття та види інфраструктури підприємства.
14. Система технічного обслуговування підприємства: завдання, структура та організація.
15. Система соціальних потреб працівників підприємства.
16. Відтворення і розвиток виробничих та інфраструктурних об'єктів підприємства.

Перелік питань з навчальної дисципліни «Економіка підприємства» для підготовки до семестрового контролю за змістовим модулем 2. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства

1. Капітал як економічний ресурс підприємства.
2. Сутність, класифікація та структура основного капіталу підприємства.
3. Оцінка основного капіталу підприємства.
4. Спрацювання основних засобів та форми його усунення.
5. Амортизація основних засобів.
6. Ефективність відтворення та використання основного капіталу підприємства.
7. Формування та використання виробничої потужності підприємства.
8. Склад та структура оборотного капіталу підприємства.
9. Нормування оборотного капіталу підприємства.
10. Кругообіг і показники оборотності оборотного капіталу.
11. Напрями поліпшення використання основних виробничих засобів.
12. Значення та шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів.
13. Нематеріальні ресурси підприємства.
14. Нематеріальні активи підприємства.
15. Оцінка вартості та амортизація нематеріальних активів підприємства.
16. Правовий захист нематеріальних активів.
17. Проблеми підвищення економічної ефективності використання нематеріальних активів підприємства.
18. Види та джерела формування фінансових ресурсів підприємства.
19. Сутність інвестицій та їх класифікація.
20. Обчислення обсягу та оцінка ефективності капітальних вкладень.
21. Загальна характеристика та види фінансових інвестицій підприємства.
22. Шляхи підвищення ефективності використання реальних і фінансових інвестицій.
23. Необхідність та проблеми залучення іноземних інвестицій.
24. Продуктивність праці та чинники її підвищення.
25. Набір, підготовка та перепідготовка персоналу підприємства.
26. Мотивація як стимулювання до високопродуктивної праці.
27. Поняття, функції та види заробітної плати.

28. Тарифна система як основа організації оплати праці на підприємстві.
29. Форми і системи оплати праці.
30. Преміювання робітників підприємства.
31. Законодавчо-нормативна база регулювання оплати праці на підприємствах України.
32. Система участі у прибутках підприємства.
33. Загальна характеристика інноваційних процесів на підприємстві.
34. НТП – основа технічного розвитку підприємства.
35. Ефективність впровадження заходів НТП.
36. Напрями підвищення ефективності здійснення інноваційної діяльності на підприємстві.
37. Особливості державного регулювання інноваційної діяльності.

**Перелік питань з навчальної дисципліни «Економіка підприємства» для підготовки до семестрового контролю за змістовим модулем 3. Організація діяльності підприємства.
Витрати та результати діяльності підприємства**

1. Загальна характеристика продукції.
2. Маркетинг і його роль у діяльності підприємства.
3. Якість і конкурентоспроможність продукції.
4. Стандартизація та сертифікація продукції.
5. Державний нагляд за якістю продукції.
6. Шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції.
7. Загальна характеристика витрат на виробництво продукції та їх класифікація.
8. Собівартість окремих видів продукції.
9. Кошторис витрат на виробництво: сутність та методика складання.
10. Ціни на продукцію: сутність та методика встановлення.
11. Джерела, чинники та шляхи зниження собівартості продукції.
12. Цінова політика підприємства та чинники ціноутворення.
13. Сутнісна характеристика фінансової діяльності підприємства.
14. Дохід, прибуток та рентабельність підприємства.
15. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства.
16. Економічна сутність ефективності виробництва.
17. Фінансування діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання.
18. Резерви і чинники підвищення рентабельності виробництва.
19. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання.

Перелік питань для підсумкового контролю знань з навчальної дисципліни «Економіка підприємства»

1. Дати характеристику підприємства як суб'єкта господарювання. Які ви знаєте види підприємств?
2. Охарактеризувати сфери і напрямки діяльності підприємств.
3. Розкрити сутність добровільних об'єднань підприємств.
4. Розкрити сутність господарських товариств.
5. Охарактеризуйте законодавчу базу створення і функціонування підприємств.
6. Розкрити сутність життєвого циклу підприємства та характеристика його етапів.
7. Розкрити сутність та види інфраструктури підприємства.
8. Характеристика виробничої інфраструктури підприємства.
9. Характеристика соціальної інфраструктури підприємства.
10. Розкрити поняття управління підприємством. Охарактеризувати методи управління та їх застосування.
11. Охарактеризувати єдність та взаємодію функцій управління.

12. Охарактеризувати організаційні структури управління підприємством.
13. Розкрити сутність виробничої структури підприємства. Принципи класифікації виробничої структури.
14. Розкрити сутність та структуру персоналу.
15. Навести категорії персоналу на підприємстві та охарактеризувати методику визначення чисельності кожної категорії.
16. У чому полягає сутність продуктивності праці. Які фактори росту продуктивності праці ви знаєте?
17. Охарактеризувати показники продуктивності праці.
18. Охарактеризувати сутність виробничих фондів підприємства. Навести класифікацію та структуру основних фондів.
19. Які ви знаєте методи оцінки основних засобів, розкрийте їх зміст.
20. Розкрити поняття зносу та відтворення основних засобів. Поняття амортизації.
21. Розкрити поняття та види виробничої потужності. Фактори, які впливають на величину виробничої потужності.
22. Розкрити економічне значення використання основних засобів підприємства. Які ви знаєте показники використання основних засобів?
23. У чому сутність оборотних засобів, їх класифікація та структура.
24. Назвати джерела формування оборотних засобів.
25. Охарактеризувати систему технічного обслуговування підприємства.
26. Характеристика транспортного господарства.
27. Загальна характеристика показників ефективності використання основних засобів.
28. Охарактеризувати організацію ремонтного господарства на підприємстві.
29. Склад та завдання інструментального господарства.
30. Охарактеризувати енергетичне господарство на підприємстві.
31. Характеристика техніко-технологічної бази підприємства.
32. Розкрити сутність виробничої потужності підприємства та охарактеризувати її види.
33. Характеристика показників використання виробничої потужності.
34. Розкрити сутність політики оплати праці.
35. Розкрити сутність форм заробітної плати та умови їх застосування.
36. Дати характеристику погодинної оплати праці, як вона обчислюється?
37. Дайте характеристику відрядної форми оплати праці.
38. Характеристика державного регулювання оплати праці.
39. Матеріально-технічне забезпечення на підприємстві, обчислення потреби у матеріалах.
40. Характеристика балансу робочого часу
41. Охарактеризуйте поняття і показники якості продукції.
42. Як обчислити ефективність капітальних вкладень.
43. Розкрити поняття та зміст інноваційних процесів на підприємстві.
44. Розкрити поняття маркетингу, його функції, принципи і роль в діяльності підприємства.
45. Планування як функція управління. Принципи, методи, види планування.
46. Розкрийте сутність собівартості продукції, її види.
47. Охарактеризуйте класифікацію витрат на виробництво.
48. Розкрити сутність калькуляції окремих видів продукції і назвати статті калькуляції.
49. Розкрити сутність НТП, його сучасні напрямки та пріоритети, вплив на технологічний розвиток підприємства.
50. Дати характеристику доходу, прибутку.
51. Як обчислити величину прибутку?
52. Розкрити сутність рентабельності, методи її обчислення. Шляхи підвищення рентабельності.
53. У чому сутність ринкової системи і державного регулювання?
54. В чому сутність системи оподаткування. Види податків, їх призначення та особливості використання.
55. Розкрити зміст реструктуризації та санації підприємства.
56. Характеристика економічної безпеки підприємства.
57. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства.

58. Характеристика функцій управління підприємством та їх адаптація до умов ринкової економіки.
59. Загальна характеристика продукції.
60. Розкрити сутність якості і конкурентоспроможності продукції.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7.1. Основна

1. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (із змінами) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 18.02.2017).
2. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 18.02.2017).
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів України) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00/print1154500791191400> (дата звернення: 18.02.2017).
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів України) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99/print1154500791191400> (дата звернення: 18.02.2017).
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів України) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99/print1154500791191400> (дата звернення: 18.02.2017).
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів України) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 18.02.2017).
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів України) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01/print1154500791191400> (дата звернення: 18.02.2017).
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів України) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03/print1154499496004944> (дата звернення: 18.02.2017).
9. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості (Затв. наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373 та прив. у відп. із внесеними змінами та допов. в Податковий, Митний Кодекси України, Закони України та Положення (стандарт) бухгалтерського обліку станом на 01.01.2014 р.) [Текст] : в 4 ч. Ч. 1. / Н.М. Григор, Т.Г. Озерова, Н.Л. Ніколаєнко, Т.В. Мельник Т.Г. Байдаченко, М.С. Чернопащенко, Е.С. Куц, Р.С. Петрова, А.И.Тарасова; кер. проекту Н.М. Григор; Державний інститут судових економіко-правових та технічних експертних досліджень. – К. : Вид-во ДІСЕПТЕД. – 710 с.
10. Іванілов О. С. Економіка підприємства [Текст] : підручник / О. С. Іванілов. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К. : Центр учбової літератури, 2019. - 728 с.
11. Економіка підприємства [Текст] : підручник / М. Г. Грещак, В. М. Колот, О. Г. Мендрул, О. І. Олексюк, І. М. Рєпіна, С. М. Соболь, Г. О. Швиданенко (заг. та наук.ред.). – Вид. 4-те, перероб. і доп. - К. : КНЕУ, 2009. - 816 с.
12. Економіка підприємства : підручник. / І. М. Бойчик. – К.: Кондор-Видавництво, 2016.– 378 с.
13. Економіка підприємства: підручник / [Л.Л. Лазебник, В.В. Гурочкіна, Л.В. Слюсарєва та ін.]; Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 426 с.
14. Економіка підприємства: навчальний посібник / Лазебник Л.Л., Ляшенко Г.П., Ткаченко В.В. та ін. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. – 500 с.

7.2. Допоміжна

1. Акулов М. Г., Драбаніч А. В., Євась Т. В. та ін. Економіка праці і соціально трудові відносини. Навч. посіб. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 328 с.

2. Артамонова, Н.С. Управління витратами: навч. посібник / Н.С. Артамонова, М.О. Акулюшина. — Київ, 2018. — 120 с.
3. Бердар М. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. / М. М. Бердар. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 296 с.
4. Економіка підприємства. Практикум / Захарченко В. І. - 2 вид., перероб. та доп. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 144 с.
5. Економіка (розрахунки фінансово-інвестиційних операцій в EXCEL): Навч. пос. / П.В. Круш, О.В. Клименко. – 3-тє вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 256 с.
6. Економіка будівельного підприємства : підручник / авт. кол.: Т.О. Окландер, І.А. Педько, О.Л. Камбур [та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2018. - 362 с.
7. Управлінський облік та аналіз виробничих витрат: монографія / О.Л. Михальська, В.Г. Швець. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. — 228 с.
8. Бердинець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. / М. Д. Бердинець, Л.П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. - 362 с.
9. Тренінг з економіки підприємства [Текст] : навч.-метод. посіб. / Л. В. Фролова, О. С. Кравченко ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. - К. : Кондор, 2013. - 151 с.
10. Юхименко П.І. Конкурентоспроможність підприємства: підручник / П.І. Юхименко та ін. – Київ : ЦУЛ, 2020. – 320 с.

7.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Додаток для планування бізнесу URL: http://freemind.sourceforge.net/wiki/index.php/Main_Page (дата звернення: 23.01.2022).
2. Зразки та шаблони бізнес-планів, ресурси по плануванню бізнесу // BPlans URL: http://www.bplans.com/sample_business_plans.php (дата звернення: 22.01.2022).
3. Ідеї та пропозиції для ведення та покращення бізнес-проектів. URL: <https://www.desjardins-business-tools.com/> (дата звернення: 21.01.2022).
4. Маркетингові ресурси та інструменти для малого бізнесу. Розробка маркетингового плану URL: <http://www.marketingdonut.co.uk/marketing-strategy/your-marketing-plan/marketing-plan-template> (дата звернення: 22.01.2022).
5. Офіційний веб-портал Верховної Ради України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.01.2022).
6. Сайт Державної служби статистики України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 21.01.2022).
7. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 20.01.2022).

7.4. Міжнародні видання

1. Herrmann J.W. Handbook of Production Scheduling [Text] / J.W. Herrmann. Springer, 2006. - 330 p.;
2. Kletti, Jürgen. Manufacturing Execution Systems [Text] / Jürgen Kletti.- MES. Springer: 2007. - 271 p.;
3. Kemp Sid. Budgeting for Managers [Text] / Sid Kemp, Eric Dunbar. McGraw-Hill, 2003. - 220 p.;
4. Kesavan R., Elanchezhian C., Ramnath B.V. Process Planning and Cost Estimation [Text] / R. Kesavan, C. Elanchezhian, B.V. Ramnath. New Age Publications, 2008. - 252 p.;
5. Managerial Economics [Text] /William F. Samuelson, Stephen G. Marks. – 7 th ed. – 751 p.
6. Managerial Economics [Text] /Paul Keat, Philip Young, Steve Erfle. - 7th ed. – 624 p.
7. Managerial Economics [Text] /Luke M. Froeb, Brian T. McCann, Michael R. Ward, Mike Shor. - 4th ed. – 321 p.
8. Managerial Economics: Foundations of Business Analysis and Strategy [Text] / Christopher Thomas, S. Charles Maurice. - 12th ed. – 705 p.

9. Sumner M. Enterprise Resource Planning [Text] / M. Sumner. Pearson Education Limited, 2014.
- 152 p.